184 (9016)

БYХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад Yнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

185 (9017) | 1959 оной августын 8, суббото | Сэн 20 мүнгэн

КПСС-эй ЦК-гэй ээлжээтэ Пленумэй хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэе!

* * *

Таряа хуряалгые эмхитэйгээр эхилээд, эрхим һайнаар үнгэргэе

...нэ жэлдэ республикымнай кол-..., совхозуудта тарьянай ургаса ...а урдынхиһаа һураггүй һайн ...на. Түрүү ажахынууд гектар бу-...н 100—150 пүүд ороoһо абахаар ...лална. Поли дээрэ баян тарьянай ...ад байгаашье һаань, тэрээнии ...һон гэжэ тоолохын аргагүй. ...ашье колос гээнгүй, наринаар ...хэдэ, ороoһон бүхэнии суг-...жа амбаарта хаабал, ургасаяа ...ажа абаһанда тоологдохо бшуу. ...артийна, советскэ, хүдөө ажа-... органуудай урда, механизатор-... болон агрономуудай урда, бу-... колхознигууд болон совхозуудай ...элмэришэдэй урда мүнөө илан-...а ехэ харюусалгатай зорилго та-...данхай. Үбһэ хуряалга, тэжээл ...эдхэлгын хүсэд дүүрээдүй бай-... таряа хуряалга эхилхэнь. За-... колхоз, совхозууд таряагаа ...ажа захалаа. Олонхи ажахы-...дта энэ хоёр ехэ харюусалгатай ...элмэри зэргэ ябуулагдаха боло-... Тиимэһээ хүдэлмэреэ зүбөөр, ...дамар бэрхээр, шуран солбоноор, ...рамжатай зохидоор эмхидхэхэ ...шаа колхозой правлени, совхозой ...рекци, тэдэнэй эхин парторгани-...нинууд ехэ үүсхэл оролдолго гар-...ха болоно.

Ороoһо таряагаа зааханшье гээн-...гөөр, түргөөр, тон богонихон ...зор соо, һайн шанартайгаар ху-...ажа абаад, ороoһо худалдаха ту-...а түбхын түрүүндэ гүрэнтэйгөө ...эдөөр тоосоһон бэеэрээ, ерэхэ ...дэ тариха тарилгынгаа үрэһэ ...эдөөр хааха гээшэ колхоз, сов-... бүхэнэй нангин уялга мүн. Ган ...ур болоо, ургаса ургабагүй гэ-... шалтаг дурдаад, урдань зарим ...хынууд гүрэнтэйгөөшье хүсэд ...ходоггүй, үрэһэеэшье гүйсэдөөр ...даггүй байһан юм. Энэ жэлдэ ...иэ шалтаг урдаа бариха үндэһэ ...рмта нэгэшье колхоздо, нэгэшье ...хоздо огто байхагүй. Колхоз, ...хоз бүхэн түсэбөөр хараалагда-...нда орходоо жэшээгүй ехэ ороoһо ...ряа гүрэндөө худалдаха, тарил-...нтаа үрэһэнэй фонд хүсэдөөр хаа-... дүүрэн арга боломжотой.

Таряа хуряалгые богонихон бол-...р соо эрхимээр үнгэргэхын ту-...да түрүү арга методуудые хэрэг-...хэ шухала. Энэ талаар Борьёо-...й совхозой хүдэлмэришэдэй үль-...р жэшээе һайшаамаар. Тэдэнэр ...ры талмай дээрэхи таряагаа ...мярлан хуряаха гэжэ шиидэнхэй. ...обхозой механизаторнууд хоорон-...ю мүрысөө үргэнөөр эмхидхэбэ. ...еханизатор Александр Метелкин ...афетнэ жаткаар үдэртөө 45 гектар ...ряа сабшаха гэжэ уялга абаад, ...э эршэмтэйгээр хүдэлжэ оробо. ...үхэр Метелкин 10 үдэр соо 450 га ...бшахаар зоригжонхой. Тэрэшэ-...н Бичурын аймагай XXI парт-...ездын нэрэмжэтэ колхоз таряа-...а амярлан хуряажа захалан-...й. Мухаршэбэрэй аймагай «Эр-...дэм» совхоз таряа хуряалгада муу ...шээр бэлдээд байна.

Зүгөөр зарим аймагуудай олохон ...олхозууд мүнөө хүрэтэр таряа ху-...ряалгада бэлэн бэшэ байһаар. ...лангаяа Заиграйн аймагай кол-...хозуудай хуряалгада ехэ муу бэ-...лэдхэлгэтэй байһаниинь һаяхан ...лируулэгдэбэ. Комбайн, жатка, ...афет, подборщик гэхэ мэтын шу-...ала машина зэбсэгүүдэй олонхинь ...ройдоо заһабарилагдаагүй байба. ...еханизаторнуудай дутуу дээрэ-...һээ хуряалгада ябаха агрегадууд мэргэжэлтэдээр хүсэд хангагдаагүй байна. Эдэ дутуунуудаа мэнэ гэһээр усадхажа, түргэн хэмжээ абаагүй һаа, Заиграйн аймагай колхозуудта баян ургасаяа гээлтэдэ оруулха аюул тудаад байна.

Тэрэшэлэн Зэдын, Курумканай, Сэлэнгын, Бичурын аймагуудай зарим колхоз, совхозуудай таряа хуряалгада хүсэд һайнаар бэлдээгүй байһан тухай мэдээсэлнүүд редакцида орожо байна. Эгээл ехэ ямар дутуунууд тохёолдоноб гэхэдэ, машина, техникэ муугаар заһабарилагдана, машинада дутагдалтай зүйлнүүд ехэ олон байна. Энэ хэрэгтэ механизаторнуудай үүргэ, харюусалгань дээшэлүүлэгдэнэгүй.

Үнгэрэгшэ жэлнүүдэй дүй дуршэл дээрэһээ харахада, хуряалгада муугаар бэлдэһэн, хуряалгын хүдэлмэриие хангалтагүйгөөр эмхидхэһэн колхозууд, совхозууд хүдэлмэридөө ехээр нобшоржо, ороoһо таряагаа үрилтэ гээлтэдэ оруулдаг, саһандашье даруулжархидаг байгаа. Урдынгаа жэлнүүдэй алдуу эндүүнүүдые дабтажа огто болохогүй байһаниинь элитэ.

Таряа хуряалгада хүсэд түгэлдэрөөр бэлдэжэ, эмхитэйгээр эхилээд, эрхим һайнаар үнгэргэжэ, түүхэтэ долоон жэлэй түрүүшын жэлэй баян ургасые гээлтэгүйгөөр хуряажа абаха гээшэ тон шухала хэрэг болоно. Энээнһээ ондоо дайшалхы зорилго огто байхагүй. Энэ дайшалхы зорилгоёо амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада түбхын түрүүндэ бүхы техникэеэ гүйсэд бэлэн байлгаха хэрэгтэй. Эндэ механизаторнууд ехэ үүргэ дүүргэхэ байна. Тэдэнэй дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха, социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлхэ шухала.

Иимэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулаад байбал, механизаторнуудай ажалайнь бүтээсые эрид ехээр дээшэлүүлжэ болохо бшуу. Таряа хуряалгые түргэнөөр үнгэргэлгэ ажалай бүтээсэһээ нилээд дулдыдаха байна ха юм. Түрүү механизаторнууд ажалайнгаа бүтээсэ дээшэлүүлхын тула таряа хадахадаа хоёр жатка зэргэлүүлжэ холбоод, нэгэн доро ябуулна, мүн вал болоһон таряа хуряахадаа хоёр подборщигые холбоод, нэгэн доро ажаллуулна. Иигэжэ хүдэлхэдэ ажалай бүтээсэ хоёр дахин дээшэлжэ, хүдэлмэри ехэ урагшатайгаар ябана, горючиишье багаар гаргашалагдана. Иимэ арга методые хаа хаанагүй хэрэглэмээр, һайшаамаар.

Таряа хуряалгын тодорхой түсэб, график колхоз, совхоз бүхэндэ мүнөө зохёогдонхой байха зэргэтэй. Амяарлан хуряалга хаана хэн хэзээ эхилхэб, ямар агрегадта хэн ябахаб, юу хэхэб гэжэ хүдэлмэриин түсэб соо тодорхойгоор хараалагдаха болоно.

Таряа хуряалга дээрэ хүдэлжэ байһан хүнүүдэй хоорондо социалистическэ мүрысөө эмхидхэжэ, хүн бүхэнэй хэһэн хүдэлмэриин үрэ дүнгые үдэр бури гаргаад, самбарта, «дайшалхы хуудаһан» дээрэ ходо тэмдэглэжэ байха, түрүүшүүлые али болохоор дэмжэхэ, урмашуулха, тэдэнэй һайшаалтай дүй дуршэлыень бүгэдын дунда дэлгэрүүлхэ, гээгдэгшэдтэ бодотоор туһалха, журам эбдэдэг залхуу зайгуул хүнүүдые хурсаар шүүмжэлхэ шухала. Эмхидхэлэй хүдэлмэри үдэр бури һайнаар ябуулаад байбал, таряа хуряалгые богони болзор соо эрхим шанартайгаар үнгэргэхэмнай лабтай.

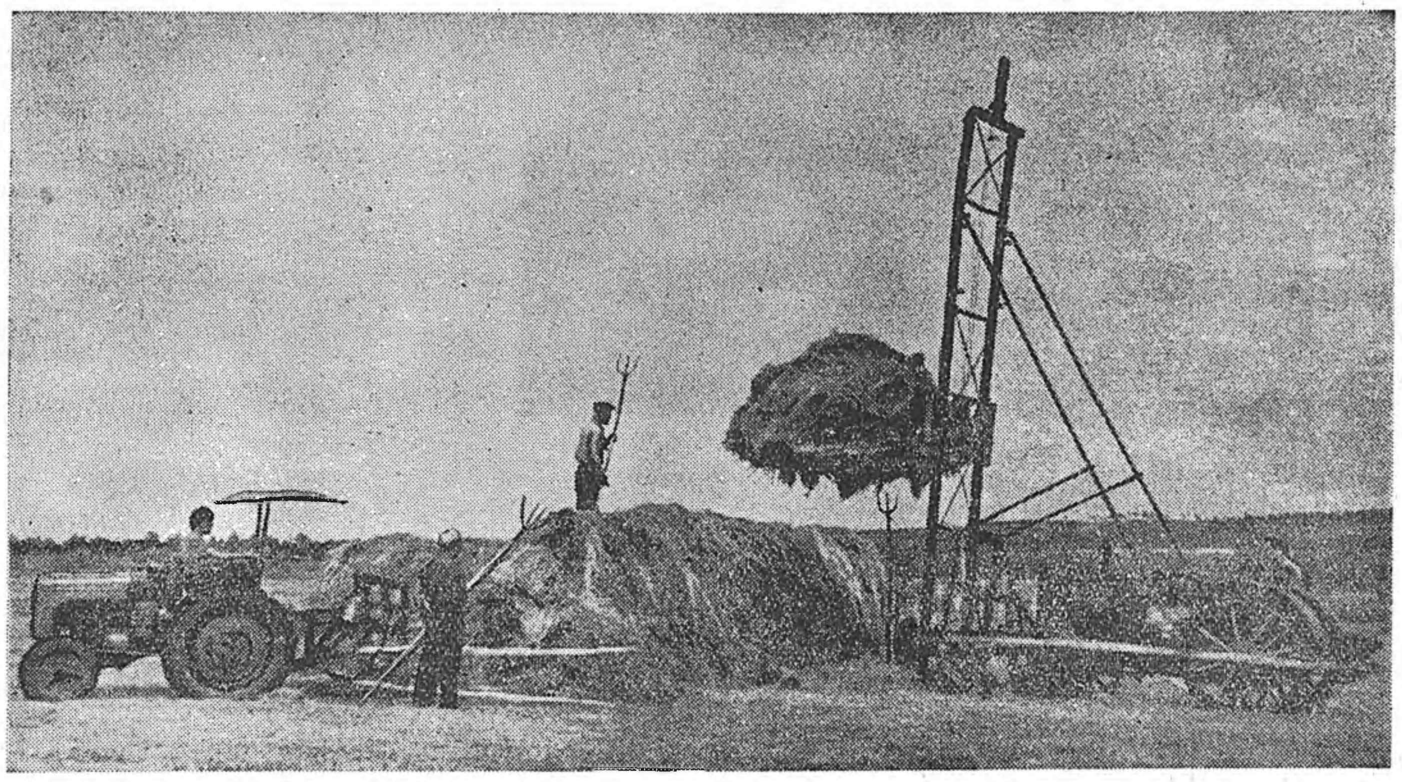

«Гангата» гэжэ нютагта Хэжэнгын аймагай «Эрдэм» колхозой 1-дэхи комплексно бригада үбһэ тэжээл бэлэдхэнэ. Эндэ бухы хүдэлмэринь оньһожоруулагданхай. Энээнэй ашаар 10 хоног соо 451 га сабшалан сабшажа, тармаад, 620 центнер үбһэ һурилөө. 807 центнер үбһэнэй бухал табиһан байна. Тус бригадын гэшүүд стогометателиин тракторист Б-Д. Балданов, волокушын тракторист К. Ширапов, подборщигой тракторист П. Цыренжапов гэгшэд нормоёо хододоо дүүргэдэг юм. **Зураг дээрэ:** тус бригада һүрийн һуури татажа байна.

Н. Дамбаевай фото.

Таряа хуряалгада бэлэн

Зэдын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозойхид долоон жэлэй түрүүшын жэлдэ үндэр ургаса хуряахын тула эртэ хабарһаа эхилжэ ехэхэн оролдолго гаргаһан байна. Колхозник, механизаторнуудай эршэмтэйгээр ажаллаһанай ашаар хабарай тарилга богонихон болзорто, һайн шанартайгаар үнгэргэгдөө һэн. Һүүлээрнь тарилтын хойноһоо муу бэшээр харууһалга хэгдээ.

Колхознигуудай оролдолгын ашаар артелиин таряалан дээрэ баян ургаса гаранхай. Илангаяа овёс, ячмень, хара тарьянай ургаса һайн—гектарай 15 центнерһээ доошо бэшэ абтахаар хүлеэгдэнэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ тус колхоздо тэжээл бэлэдхэлгэтэй сасуу таряа хуряалгада бэлэдхэл түгэс болоо. Таряалангайнгаа бүхы талмайе (1170 гектар) механизаторнууд амяарлан хуряаха гэжэ шиидээ. Хэрэгтэй лафетнэ жатканууд сүм бэлэн болгогдоо. Мүн валкануудые суглуулжа сохихо 4 комбайн заһабарилагданхай. Тиихэдэ ороoһо таряа хадагалха склад, амбаарнууд, сэбэрлэхэ, хатааха машинанууд заһабарилагдажа дүүрэхэеэ байна.

Тарьянай эдеэшэхын хойноһоо мүнөө ходо шалгажа байна. 4—5 үдэрһөө хуряалтаяа эхилжэ, 10—12 үдэрэй туршада дүүргэхэ гэжэ тус колхозойхид шиидэнхэй.

Д. Цыренов.

Республикын колхоз, совхозуудта үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын ябаса тухай

1959 оной августын 5-най мэдээн

Аймаг	Сабшалангай бүхыдөө сабшагдаһаниинь (процентээр)	Сабшагдаһан үбһэнэй хуряагдаһаниинь (процентээр)	Үбһэ һурилэлгэ (тонноор)	Силос даралга (тонноор)
Байкало-Кударын	53,9	75,5	2273	3711
Баргажанай	42,7	82,8	7081	4797
Баунтын	15,7	44,5	956	—
Бичурын	57,4	84,3	5316	9662
Зэдын	37,0	72,8	1919	14837
Заиграйн	44,2	71,5	3206	5004
Закаменай	40,4	59,2	5550	3240
Иволгын	46,7	83,8	2652	5442
Кабанскын	42,7	64,6	2916	6362
Кударын	36,2	76,5	3489	16224
Курумканай	32,6	81,9	5692	190
Кяхтын	31,4	77,9	743	3455
Мухаршэбэрэй	49,5	76,9	5644	11607
Прибайкалиин	41,8	76,0	1757	3529
Сэлэнгын	38,7	78,6	2857	10289
Тарбагатайн	52,7	77,7	3572	8050
Ториин	38,0	54,4	1611	6268
Түнхэнэй	43,5	80,4	4171	8687
Хэжэнгын	38,8	59,6	3658	8523
Хориин	20,7	46,1	962	2310
Хойто-Байгалай	4,7	12,4	—	—
Яруунын	28,5	41,6	2558	7651
Ахын	32,9	56,8	512	—
СОВХОЗУУД:				
Бичурын	42,7	70,6	1724	2985
Борьёогой	34,4	69,0	551	4365
Иволгын	43,0	64,0	846	2892
Кабанскын	94,4	81,5	575	745
Кяхтын	44,2	82,6	870	2692
Сэлэнгын	34,4	65,2	574	4421
Хориин	30,1	67,3	1110	2514
Яруунын	28,6	79,3	462	3800
«Эрдэм»	59,3	87,1	1833	9010

Силос даралгые тон ехээр унжагайруулна

Сэлэнгын аймагай һаяхан томодхогдоһон «Эрдэм» колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Дайсарунов, парткомойнь секретарь нүхэр Аюров) һаамхай үнеэн бүридэ 10 тонноһоо доошо бэшэ силос дараха уялгатай юм. Теэд августын 1-нэй байдалаар тус колхоздо ᵬройдоол 733 тонно силос дарагдаа гэхэ гү, али түсэбэйнь миил 8 процент дүүргэгдэнхэй.

—Силостэ оромоор халаахай, урмэдэһэ, үбһэ ногоон хомор болошоо, кукуруза, наран сэсэгэй ургажа хүсэхэдэ силос даралгаяа шангадхахабди,—гэжэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд, силос даралга ямар шалтагаанаар удаарнаб, график юундэ дүүргэгдэнэгүйб? гэжэ асуухада харюусадаг.

Бодото дээрэнь хараад үзэхэдэ, хаанашье, комплексно бригада бүхэнэй полинууд дээрэ хээрын үбһэ ногооной ургаса һайн, сабшалангай талмайнууд дээрэ силослэгдэхээр халаахай, үрмэдэһэн элбэг. Силостэ оромоор хээрын үбһэ ногоон, илангаяа № 1 комплексно бригадын Харганаата, № 2 бригадада Дабаан Ара, Ёнхорой комплексно бригадын Баруун, Зүүн Хүндыгөөр ехэ элбэг харагдана. Бусадшье газарнуудаар силостэ оруулагдаха үбһэ ногоон үты гэжэ хэлэжэ болохогүй.

Силос дараха графигые дүүргэхэ бүхы арга боломжо бии. Харин энэ хүдэлмэриие үргэн далайсатайгаар ябуулха шухала хэмжээн колхозой правлени, парткомой зүгһөө абтанагүй, имагтал хооһон хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ. Гадна бригадануудай, силос даралга дээрэ ажалладаг звенонуудай хүтэлбэрилэгшэдэй урда шанга эрилтэ табигданагүй. Иимэ ушарһаа силос даралгын түсэб бригада, звено бүхэндэ дүүргэгдэнэгүй ха юм. Жэшээлбэл, нүхэр Цыденовэй хүтэлбэрилдэг № 2 комплексно бригада силос даралгынгаа даалгабариие ойройдоол 8 процент болгоо бшуу. Тус бригадада силос дараха траншейнүүдынь мүнөө хүрэтэр бэлдэгдээгүй байһаар.

Колхозой түб тосхоной шадархи нүхэр Очировай даадаг № 1 комплексно бригадын гэшүүд томо үүлтэрэй малай фермын дэргэдэ 8 таһалгатай траншейдэ силос хэжэ эхилһээр арба гаран хоноо. Бригадынгаа гэшүүдэй, колхоздо туһалхаяа ерэһэн хүдэлмэришэд, алба хаагшадай ажал хүдэлмэриие нүхэр Очиров зүбөөр эмхидхэжэ шаданагүй. Тэдэнэрынь үглөөгүүр орой, 9—10 час багта хүдэлмэридөө гарадаг, тиигээд үдэшэ 5—6 часай үедэ ажалаа зогсоодог юм. Тэрэ бригадынхидай дунда ямаршье ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулагданагүй, социалистическэ мүрысөөнэй дүн үдэр бури тодорхойлон гаргагдадаггүй байна. Силос дараха түсэбөө һаяхан 9 процент болгоо. Энэ бригада колхозой правлени, парткомһоо холо бэшэ ажалладаг, тэдээндэ гарааа һарбайжа хүрэмөөр юм. Нүгөөдэхи нүхэр Дашиевай хүтэлбэрилдэг № 3 комплексно бригадынхид үбһэ хуряалгын талаар нилээд гэмгүй хүдэлжэ байбашье, мүн лэ силос даралтаараа ехэ гээгдэлтэй. Августын 1-нэй мэдээгээр түсэбэй ёһоор 3000 тоннын орондо ойройдоол 400 гаран тонно силос дарагданхай.

—Бидэнэр силос даралтын даабариие үлүүлэншье дүүргэхэ аргатайбди. Гансал силос хуряалгын комбайнууд хододоо, элдэб шалтагаанаар һаатуулна,—гэжэ бригадир нүхэр Дашиев хэлэнэ. Гол шалтагааниинь энэ бэшэ. Баруун Хүндыдэхи ногоон конвейерэй ургасань сабшагдаһанайнгаа һүүлээр миин поли дээрэ арбаад хоног бороо хурада орожо хэбтэнэ. Түргэн тэрээниие зөөжэ, силостэ оруулха хүдэлмэри эмхидхэгдээгүй.

Тэжээл бэлэдхэлэй хүдэлмэридэ туһалхаяа ерэһэн 100-гаад шахуу хүнүүдтэ таарамжатай зохид условиин байгуулагдаагүй дээрэһээнь тэдэнэрэй ажалай бүтээсэ тон муу. Августын түрүүшын 5 хоногто силос даралгын талаар эрид хубилалта харагданагүй. Парткомой секретарь нүхэр Аюров энэ шухала хэрэгтэ анхаралаа хандуулнагүй.

Б. Озерский.

Юу бододог хүтэлбэрилэгшэд бэ?

Мүнөө хаа хаанагүй таряа хуряалга ойртожо, үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэри шиидхэхы үедөө ороод байна гээшэ. Теэд Баргажанай аймагай зарим колхозууд энэ хүдэлмэриие айхабтар удаанаар ябуулна.

Адууһа малаар олон Ленинэй нэрэмжэтэ артель августын 5-най мэдээгээр ойройдоол 150 тонно силос дараад һуужа байха юм. Үнэндөө тус колхозойхид хамта 4 мянган тонно силос дараха түсэбтэй.

—Танай колхоз тэжээл бэлэдхэжэ эхилһээр һара шахуу болобо, силос юундэ иимэ бага дарагдааб? —гэжэ эндэхи хүтэлбэрилэгшэдһөө асуухада:

—Эртын силос дарахаар хээрын ургамал ногоон ёһоор ургаагүй. Мүн силостэ дарахаар тариһан наран сэсэг, зелёнко, кукурузымнайшье ургаса үшөөл бага байна. Кукурузынгаа ехэ болоходо силос дарахамнай хаана ошохонь һэм,—гэжэ тэдэнэр һэнгэргүй харюусадаг зантай.

Теэд энэ мэдүүлгэнь ямаршье үндэһэ баримтагүй. Тус артелиин алишье фермэ, гүүртэ, отара, бригадын үбэлэй бууса шадар элдэб халаахай, үрмэдэһэн гэхэ мэтэһээ элбэг юумэ байхагүй. Гадна таряалангай захын ургамал ногоо сабшаашье һаань, нилээд ехэ силос даража абахаар байгаа бшуу.

Тиимэ ехээр найдаһан наран сэсэг, кукурузаншье ёһоор урганагүй. Уланай һу һаалиин фермын хажууда таригдаһан кукурузань бүри ургаагүй гэжэ хэлэхэдэ болохо. Юуб гэхэдэ, тэрэнь ёһоор зүб квадрат гаргагдаагүй, муугаар таригдаһанһаа боложо, зарим газартаа ...шэнь орой гараагүй, ехэ шэнгээр ургажа байна. Тиигээд ряд хоорондын элдүүрилгын хэгдээгүй дээрэһээ ехэнхи ургасань буртаг үбһэндэ дарагдажа, өөдэлхэеэ болинхой. Тэрэнэй ургасын эшэ газарһаа өөдөө ойройдоол 15—20 сантиметр гаранхай. Гадна комплексно бригадын бригадир нүхэр Эрдынеевэй посходоо хаһа сагтань хаагаагүй, ургасын хойноһоо ёһотой харуул эмхидхээгүй байһанай гэмээр, 40 гектар кукурузын ургасые үхэр мал гэшхэжэ, эдижэ һалгаагаа.

— Энэ жэлдэ ехэнхи силосээ миин газар дээрэ обоолжо дарахабди,—гэжэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд бэлэхэнээр хөөрэлдэдэг. Теэд энэ хубхай хооһон хөөрэлдөөнһөөнь ямаршье үрэ гаранагүй. Хэрбээ газар дээрэ силос дараха гээ һаа, мүнөө эртээнһээ тэрэнэйнгээ хана хашалта бэлдэжэ байха зэргэтэй ха юм. Энэншье хэгдэнэгүй. Мүн тэжээл бэлэдхэлгэдэ хүдэлэгшэдтэ таарамжатай зохид түлөөһэн тогтоогдоогүй. Ажалайнь эмхидхэл тон һула.

Тээсгэн партиин айкомой бюро дээрэ энэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Будаев, партийна комитедэй секретарь нүхэр Цыренов силос дараха, тэрэнэй нүхэ траншейнүүдые бэлдэхэ хүдэлмэриие ойрын үдэрнүүдтэ сүм түргэдхэхэбди гэжэ мэдүүлһэн байна. Гэбэшье тэрэ гэһээр 10-аад шахуу хоног үнгэрөө. Эндэ силос даралга иимэ ехээр нобшороод байна.

Имагтал өөһэдынгөө гэмээр энэ шухала хүдэлмэриие унжагайруулжа, шэмэтэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргээгүй байхадаа, эндэхи хүтэлбэрилэгшэд юу бодоно гээшэб.

К. Молчанов,
«Баргузинская правда» газетын хүдөө ажахын таһагые даагша.

Заиграйн аймагай «Красный опытник» колхозой нэгэдэхи бригадын таряалан дээрэ хара тарьянай үндэр ургаса абтахаар хүлеэгдэнэ. **Зураг дээрэ:** колхозой түрүүлэгшэ Д. Г. Казазаев (зүүн гарһаа), звеновод Г. С. Моксеичев гэгшэд таряа үзэжэ байна.

Н. Сафроновой фото.

Казахска ССР мяха, үндэгэ, каракуль худалдаха жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэбэ

Казахстанай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд гүрэндэ мяха, үндэгэ, каракуль худалдаха жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэбэ.

Республика дотор 440,3 мянган тонно мяхан (амидын шэгнүүрээр) худалдагдажа, бүхы 1958 онойхидо орходоо 54,8 мянган тонноор ехэ мяхан худалдагдаа. Жэлэй түсэб 101 процент дүүргэгдэбэ.

Үндэгэ худалдаха жэлэй түсэб 105 процент дүүргэгдээ. Колхоз болон совхозууд 130,7 миллион монсогор гэхэ гү, али бүхы 1958 онойхидо орходоо 14,8 миллион монсогороор олон үндэгэ гүрэндэ худалдаба. Каракуль худалдаха жэлэй түсэб 107 процент дүүргэгдэнэ.

(ТАСС).

А. А. Громыко Москвада бусажа ерэбэ

Гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөндэ советскэ делегациие толгойлогшо СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, делегациин бусад гэшүүд августын 6-да Женевэһээ Москвада бусажа ерээ.

(ТАСС).

Партийна эхин организацинуудта

Коммунистическэ ёhoop ажаллаха, ажаhууха

Коммунистическэ ёhoop ажаллаха, ажаhууха гэhэн уряалые хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө Байкало-Кударын аймагай 11 коллектив эршэмтэйгээр тэмсэжэ байна.

Мүнөө Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой hү hаалиин хоёрдохи фермын коллектив коммунистическэ ажалай коллективэй нэрэ зэргэдэ хүртөө. Энэ фермэдэ залуу 15 hаалишад ажаллана. Тэдэнэр агууехэ долоон жэлэй түрүүшын жэлдэ—1959 ондо дээшэлүүлэгдэhэн социалистическэ уялга абаhан юм. Һү hаалгаяа үнеэн бүриин 400—500 литрээр дээшэлүүлжэ, жэл соогоо 2000 литр hү haaxa, нэгэнье үнеэгээ hубайруулхагүй, абаhан тугалнуудаа бүрин бүтэн түлжүүлжэ, ондо hайнаар оруулха, түрүү малшадай дүй дүршэлые ажал хүдэлмэридөө үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, эрдэм мэргэжэлээ, ажалайнгаа шадабарие дээшэлүүлхын зорилгоор зоотехническэ болон политическэ hуралсалай кружогуудта hypaxa гэhэн hайн hайхан уялгануудые абаhан байгаа. Фермын коллектив энэ уялгаяа hайнаар дүүргэжэ байна. Августын нэгэнэй мэдээгээр үнеэн бүриhөө 1265 литр hү haaгaa. Тиихэдэ түрүү hаалишад Плантонида Орлова 2526 литр, Лидия Орлова—1470 литр, Анна Орлова—1390 литр, Анастасия Орлова—1415 литр hү haaгaaд байна. 7 hарын дүнгөөр hү hаалгаар колхоз соогоо түрүү hуури эзэлжэ, правлениин, партийна эхин организациин дамжуулгын Улаан туг абаа.

1959 оной түрүүшын хахад жэлэй дүнгөөр манай аймаг республика дотороо hү hаалгаар, гүрэндэ худалдалгаар түрүү hуури эзэлжэ, КПСС-эй обкомой, Бурядай Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг шантайгаар абаhан байгаа. Энэ амжалта туйлаха хэрэгтэ тус фермын коллектив ехэхэн хубитаяа оруулhан байха.

Коммунистическэ ажалай фермын гэшүүн Плантонида Орлова аймаг соогоо эгээл бэрхэ, ажалай ехэ дүй дүршэлтэй hаалишан гэжэ тоологдодог юм. Тиимэ дээрэhээ КПСС-эй айком энэ жэлэй апрель hарада нүхэр Орловагай түрүү дүй дүршэл согсолжо, энээн тухай тусхай брошюра гаргаhан байна. Аймагай бүхы hаалишад энэ түрүү дүй дүршэлөөр ехэ hонирхожо, ажалдаа хэрэглэжэ эхилээ. Һаалишад шэнэ тугаллаhан залуу үнеэдые хайшан гэжэ hаажа, hүтэй болгоhон тухай Орловагай зүбшөөлые ехээр hонирхон уйшана.

Мүнөө hаалишад хүн бүхэнэй 0,30—0,30 гектар турнепс таряад, тэрэнээ буртаг үбhэнhөө сэбэрлэжэ, элдүүрилгэ хэжэ байнхай. Мүн витамина үбhэ бэлдэнэ. Бүхыдөө 100 гаран центнер тиимэ үбhэн бэлдэгдээ.

Коммунистическэ ажалай фермынхидтэ колхозой партийна эхин организаци саг үргэлжэ туhалжа байдаг юм. Һаалишадай дунда социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүд саг болзортоо согсолон гаргагдажа, hаалишадай зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэдэг байна. Түрүү hуури эзэлhэн hаалишадта улаан тугхан, шан барюулагдана. Мүн ханын газетэ, «дайшалхы хуудаhан» дээрэ hаалишадай ажал хүдэлмэри дэлгэрэнгыгээр бэшэгдэжэ байдаг. Һаалишадай культурно-гэгээрэлэй эрилтэ муу бэшээр хангагдана.

Эндэхи агитатор, колхозой зоотехник Владимир Иванович Карпов ехэ оролдосотойгоор ажаллана. Һүүлэй үедэ нүхэр Карпов КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленумэй шиидхэбэреэр олон дахин хөөрэлдөө үнгэргөө.

КПСС-эй ЦК-гэй ээлжээтэ Пленум тухай мэдээсэлые аймагай бүхы ажалшад, тэрэ тоодо Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой hаалишад ехэ баяр баясхалантайгаар хүлеэн абаа.

Һаалишад КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй хүндэлэлдэ дээшэлүүлэгдэhэн социалистическэ уялга абанхай. Жэлэй туршада фермын түрүү hаалишад Плантонида Орлова 2200 литр, Анна Орлова, Татьяна Жилина, Анастасия Орлова гэгшэд тус бүридөө 2100 литр hү haaxa гэжэ шиидэнхэй.

И. Тугарин,
КПСС-эй Байкало-Кударын айкомой эмхидхэлэй таhагые даагша.

Һонирхолтой лекцинүүд уншагдана

Паровозо-вагонно заводто

Паровозо-вагонно заводой амаралтын парк соо Хитадай Арадай Республикын 10 жэлэй ойдо зорюулагдан олон лекцинүүд уншагдана. «КНР-эй соёл культурын хүгжэлтэ» гэhэн лекци нүхэр Хазагаева, «КНР-эй промышленностиин, хүдөө ажахын амжалта» гэhэн лекци нүхэр Беляев гэгшэд уншаба. Лекторнүүд Хитадай Арадай Республикада экскурсаар ошожо харааhан, үзэhэн юумэеэ лекцидээ хэрэглэжэ, hонирхолтойгоор хөөрэжэ үгэнэ.

Лекциин hүүлээр «Хитадай цирк» гэжэ кино харуулагдана. Эндэ байhан хүн зон ехээр hонирхобо. «Мүнөөнэй Тибет» гэhэн лекци hаяар эндэ уншагдахань.

Шэлэй механизированнэ заводто

Эндэ hаяхан хүмүүжүүлгын темээр үдэшэ эмхидхэгдээ. «Иимэ юумэнэй хажуугаар миин бү гарагты» гэhэн темээр хэдэн лекцинүүд уншагдаа. Республикын прокуратурын хүдэлмэрилэгшэ нүхэр Ильин «Архиин гэмээр гэмтэ ябадал болодог» гэhэн лекци, «Архи хүндэ хоро хүргэдэг» гэhэн лекци врач Залуцкая гэгшэд уншаба. Бодото баримтануудые хэрэглэлсэн, киножурнал харуулжа байгаад, лекцинүүдые уншаhан байна. Тусхай темээр эмхидхэгдэhэн энэ үдэшэ бүгэдэнине ехээр hонирхуулаа.

А. Далбаева.

СССР-эй арадай ажахын туйлалтануудые харуулhан выставкэ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «СССР»-эй транспорт гэhэн павильон соо самолёдуудай модельнуудые хүнүүд хаража байна.
ТАСС-эй фотохроника.

Долоон жэлэй түсэбые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө дэлгэрhэн мүрысөөндэ оролсоhон Улан-Удэ станциин паровозно депогой слесарь Леонид Иванович Мухаметов ажалай үндэр бүтээсэ туйлана. Тэрэ үдэр бүриингөө даалгабарие 150—200 процент дүүргэдэг юм.
Зураг дээрэ: Л. И. Мухаметов.
Н. Сафроновой фото.

Түргөөр, бүтээсэтэйгээр хүдэлнэ

Галуута Нуурай станциин паровозно депогой коллектив түмэр замшадай hайндэрые ажалай амжалтаар угтаба. Түмэрзамшадай дунда дэлгэрhэн социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, паровозой бригада, заhабарилгын цехүүд хахад жэлэйнгээ үйлэдбэриин түсэбые үлүүлэн дүүргээ.

Мүн үнгэрэгшэ июль hарын туршада паровозно цехын хүдэлмэришэд түсэбөө 105 процент дүүргэбэ. 164 паровоз, хүндэ ашаанай 88 поезд түргэн аргаар ябуулагдаhан байна. Түсэбhөө үлүү 27480 тонно ашаан шэрэгдээ.

Ахалагша машинистнууд нүхэд Семенов, Черепанов, Бойко, Мельников, Сампетовэй хүтэлбэрилдэг бригаданууд бүришье ехэ амжалта туйлаа.

Валентина Гагановагай үүсхэлые дэмжэн, К. И. Прудников машинист-инструктор байhанаа паровозой гээгдэнги бригадые хүтэлбэрилхөө ошоhон юм. Мүнөө нүхэр Прудников бригадаяа түрүү зэргэдэ гаргажа шадаа.

Токарьнууд Геннадий Оцепков, Борис Иванов, Владимир Дорогов, Юрий Попосов, фрезеровщик Павел Микулин гэгшэд коммунистическэ ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэhэн байна. Эдэнэр халаанайнгаа даалгабарие 2,5—3 дахин үлүүлэн hайн шанартайгаар дүүргэнэ. Слесарьнууд Л. Цыренов, Н. Чернояров, А. Филонов, котельщик Н-Ц. Баторов, угаагша Н. Очиров гэгшэд үдэр бүриингөө даалгабарие 150 процент хүрэтэр дүүргэдэг болонхой.

Партиин Центральна Комитедэй июниин Пленумэй шиидхэбэрие бэелүүлэн, депогой хүдэлмэришэд, технигүүд уралан нарижуулгын хүдэлөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Слесарь нүхэр Полещук үнэтэй дурадхал оруулаа. Тэрэнэй ашаар заhабарилгын үедэ паровозые нэгэ газарhаань ондоо газарта электрын хүсөөр абаашадаг болоо. Урдань арбаад хүн тэрэниие түлхидэг hэн.

Байгша оной түрүүшын хахад жэлэй туршада уралан нарижуулгын 20 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ. Эдэ дурадхалнуудай ашаар 64 мянган түхэригэй гүрэнэй мүнгэн зөөри алмагдаба.

Мүнөө депогой коллектив долоон жэлэйнгээ түсэбые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө эршэ зоригтойгоор тэмсэжэ байна.

Ц. Гомбоин.

Социалистическэ Ажалай Геройнууд

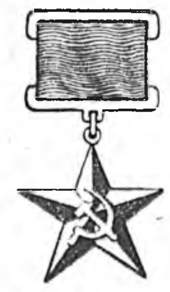

Шахтёр Гармажап Тучинов

Арба нэгэн жэлэй урда тээ 19 наhатай Гармажап хэдэн үетэн хүбүүдээрээ суг военкомадай зууршалгатайгаар ерэжэ, Галуута Нуурай рудоуправлениин дэргэдэ эмхидхэгдэhэн ФЗО-до hурахаяа ороhон юм. Уданшьегүй, гурбан hара үнгэрөөд байхада хүдэр залуухан хүбүүд hуралсалаа дүүргэжэ, шахтёрой хубсаhа үмдөөд, газар доро хүдэлхэеэ ороо бэлэй. Тэдэнэй дунда Сэлэнгын Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозhоо ерэhэн Гармажап Тучинов ябалсаа.

Хүхэ ногоон дээрэ хүльбэжэ, алтан шаргал наранай элшэ доро ажаллажа ябаhанаа ерэhэн хүбүүдтэ гэнтэ газар доро, харанхыда, электролампын гэрэлдэ хүдэлхэдэ уйдхартайшаг байгаа. Зарим нэгэшүүл түрүүшынгээ үдэрhөө тухашаржа, ондоо ажал бэдэрhэн, хүдэлмэреэ орхёод ябашаhаншье ушар үзэгдөө.

— Проходчигой хүдэлмэри гээшэ хүндэшэг юм. Хүдэлжэ байхадашни дээрэhээ бороон мэтэ уhан гоожожо байха. Хүрзөөр хүндэ шорой, шулуу нүүрhэ илгажа, вагонеткэнүүд соо ашаалха хэрэгтэй. Колхозой хүдэлмэридэ башарhан намда энээнэй хүндэ хүшэрынгье ойлтоггдоогүй hэн,—гэжэ Гармажап Дабаевич түрүүшынгээ үдэрнүүдые hанан hанан хөөрэнэ.

Үнэхөөр, хоёртойдоо эхэhээн гээгдэhэн, арба гаража ябахадаа эсэгэеэ фронтдо алдаhан Гармажап хүбүүн бусад үхибүүд мэтэ эрхэлжэ, эжы абынгаа эльгэн дээрэ таршалаагүй байха. Эсэгэ оронoo хамгаалха Агууехэ дайнай эхилхэдэ, эсэгынгээ, ахынгаа армида мордоходо Гармажап гансахан хүгшэн эхэтээ үлэжэ, hургуулияа орхёод, түрэл колхоздоо хүдэлжэ эхилээ. Гэрэй эзэн болоhон Гармажап дайнай хүндэ хүшэр жэлнүүдтэ колхозой правлениин табиhан лэ газарта урма зоригтойгоор хүдэлжэ, хэдэн дахин магтаалда хүрэhэн, ажалша бэрхэ хадань тэрэниие адуушан болгоhон юм. Дайнай hүүлдэ үшөө гурбан жэл колхоздоо хүдэлжэ байтарнь армида мордохо саг тулажа, военкомат тэрэниие шахтёрой hургуулида ябуулаа. Тэрэ үедэ Галуута Нуурай шахтада хүдэлмэришэн дуталдажа байгаа бшуу.

Он жэлэй ошохо бүри оншо нэмэжэ, проходчигой мэргэжэлые hайса шудалжа, халаан бүриингөө, hара бүхэнэйнгөө даабари үлүүлэн дүүргэжэ байхадань, тэрэниие бригадираар томилоо hэн. Бригададань мүнөө зургаан хүн хүдэлнэ. Тэдэнэй хоёрынь—Рашида Хилалов, Николай Козулин гэгшэд Гармажабтай арбаад жэлдэ суг хүдэлжэ ябана. Андрей Козулин, Бальжинима Бальжиев, Дмитрий Палий гэдэг гурбан нүхэдынь тэдэнэй зургаан жэл хамта ажаллана. «Манай интернациональна бригада» гэжэ шахтаархин Гармажап Тучиновай бригадые нэрлэдэг. Нээрээшье энэ бригадада бурят, ород, татар хүбүүд эбтэй эетэйгээр хүдэлжэ, ажалай баатаршалга харуулна.

— Манай бригадын хүбүүд бултадаа, алинь али гэлтэгүй ажалдаа абьяастайгаар хандажа, халаан бүриингөө даабарие саг үргэлжэ үлүүлэн дүүргэдэг. Ажалай журам эбдэхэ, архи уугаад гү, али ямар нэгэн ниимэрхүү шалтагаанаар ажалhаан гээгдэхэ баримтанууд бригададамнай байхагүй. Мүнөө бригадамнай коммунистическэ ажалай бригадын хүндэтэ нэрэ зэргэ олохын тула оролдоно,—гэжэ Гармажап Дабаевич омогтойгоор мэдүүлбэ.

Иимэ эбтэй, ажалша бригадатай болохын тула Гармажап нилээд оролдолго гаргаhан байха юм. Нэн түрүүн бригадынгаа гэшүүдтэ өөрөө ажалай жэшээ харуулдаг. Ажалдаа нүхэр Тучинов эсэхэ сусахые мэдэдэггүй.

— Ямар бригадир бэ тиимэл бригада байдаг ха юм даа. Манай Гармажап архишье уухагүй, тамхишье татахагүй, ёhотойл хүдэр ажалша хүн гээшэ. Иимэ хүниие дахажа, жэшээ абажа, бригадынь гэшүүд хүдэлэнгүй яаха бэлэй,—гэжэ рудоуправлениин парткомой секретарь нүхэр Золотухин солото бригадираа магтана.

Бригадын гэшүүд хоёр хоёроороо хубаалдажа, сүүдхэдээ гурбан халаан боложо хүдэлдэг. Гурбан метр шахуу үндэртэй, метр үргэнтэй нүхэ газар доогуур малтажа, тэрэнээ модоор ханалжа, тулажа үгэдэг. Хэлхы нүүрhэндэ хүрэхэлээрээл, проходчигууд ондоо тээ харгы гаргажа эхилдэг.

Хоёр хүн зургаан саг соо хүдэлхэдөө хорёод вагон шорой, шулуу, нүүрhэ хүрзөөр хэжэ, газар дээшэ гаргадаг. Малтаха газараа уридшалан үрэмдэхэдэнь тусхай хүнүүд ерэжэ, тэрэниие тэhэлжэ үгэдэг юм. Тэрэнhээ гадна малтаhан нүхэеэ модоор ханалжа, тулажа үгэдэг.

— Эдэмнай бүхыдөөл хүлhөө гаргажа, зүрхэеэ барижал хэхэ ажал бшуу даа. Тиигэбэшье шахтамнай мүнөө юунhээшье үлүүгээр харагдадаг. Зун тэндэ ороходошни hэрүүхэн, үбэл ороходо дулаахан байдаг,—гэжэ Гармажап Дабаевич үнэн сэдьхэлhээн, энеэбхилэн байжа хөөрэнэ.

Хуурай хүрhэтэй газарта нүхэ малтаха тусхай машина байдаг. Теэд нүхэр Тучиновай бригада саг үргэлжэ шиигтэй газарта хүдэлжэ байhан дээрэhээ машина хэрэглэхэ аргагүйдэнэ. Тиигэбэшье энэ бригада бусадhаа hайн амжалта туйлаад байдаг.

— Арбаад жэлэй туршада манай бригада hара бүри алгадгүй даабари, түсэбөө үлүүлэн дүүргээд байдаг,—гэжэ бригадын гэшүүд мэдүүлнэ.

Бригадын иимэ амжалта туйлахада бригадирай үүргэ ехэ байха юм. Түрүүшын ээлжээндэ бригадир халаан бүхэндэ хэрэгтэй болохо модо таhалдуулхагүй, зэр зэбсэгүүдээр хүсэд хангаха, хүрзэ, hүхэ, хюрөөнүүдээ хурса байлгаха гэжэ оролдодог. Энээнhээ мүн ажалай бүтээсэ дулдыдадаг ха юм. Ямар нэгэн дутагдал гарахада инженертэ, участогые эрхилэгшэдэ гү, али шахтые эрхилэгшэдэ хандаха баатай болодог. Теэд нүхэр Тучин тиимэ ушар байдаггүй тооной хы юумэеэ уридшалан бэлдээд даг заншалтай.

Ажалдаа абьяастайгаар ха даг, журамтай, нүхэдтөө үлүү хэлэдэггүй, архи, тамхи барида хадань айл нүхэдынь хүндэ Арбаад жэлдэ профсоюзай гэш ябаха зуураа, нэгэшье үлүү зан гаагүй, профсоюзна организаци гаа үгэhэн даабарие дүүргэж ябадаг. Тиимэ хадань нүхэр Т новые хэдэн жэлэй туршада пр союзай руднична комитедэй гэш нээр hунгаа.

Жэшээтэ hайнаар хүдэлжэ, т уялгануудаа бүрин дүүргэжэ, хи оролдосотойгоор ажаллажа hанайнгаа түлөө гурбан жэлэй тээ Гармажап Дабаевич «Хү лэлэй тэмдэг» орденоор шагнаг hэн. Социалистическэ мүрысөө түрүүлжэ, бүтээсэ ехэтэйгээр аж лаhанайнгаа түлөө Бурядай АС эй Верховно Соведэй Президиу Указаар хоёр удаа Хүндэлэлэй мотаар шагнагдаа, угольно п мышленностиин, «Востсибиругс комбинадай үмэнэhөө хэдэн у хүндэлэлэй грамота абаhан ба

Урзанда түрүүшынхеэ айма Соведэй депутадаар hунгагда ажалдаа бүри оролдосотойгоор дадаг болоо. Энэ жэлдэ Гарма Дабаевич хоёрдохёо Сэлэнгын магай Соведэй депутадаар Галу Нуурай Пионерскэ округhоо гагдаа.

Россин гүрэнтэй Бурят оро hайн дурааран нэгэдэhээр 300 ж болоhоной түүхэтэ ойтой дашар дуулан, үйлэдбэри дээрээ гайх шагта амжалтануудые туйла сэгнэжэ, СССР-эй Верховно Со дэй Президиумэй Указаар эр шахтёр Гармажап Дабаевич Ту нов Социалистическэ Ажалай рой гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ тэжэ, «Хадуур, балта» дүрсэ алтан медаль, Ленинэй ордено шагнагдаа.

— Манай бригадын туйла амжалтануудые, минии хэhэн шыхан хүдэлмэриие иимэ үндэр сэгнэжэ, Социалистическэ Ажал Герой болгоhондонь Советскэ пр вительстводаа, Коммунистичес партидаа гүнзэгы сэдьхэлэй байс лан хүргэнэм. Иимэ хүндэтэ нэ зэргэ олгоод байхадань үшөөл hа наар хүдэлхэ, эрдэм мэргэжэл дээшэлүүлхэ зорилготойб, — гэ Гармажап Дабаевич зоримгойгоо мэдүүлнэ.

Гушаад наhатай, шурбэhэл шамбай бэетэй, энеэбхилhэн зох шарайтай энэ шахтёрой хэлэhэн хүрэхэ, зориhоноо туйлаха байhа да дамжаггүй. Энэ жэлhээ эхил үдэшын hургуулида өөрөө hурах бригадынгаа гэшүүдые мүн лэ h ралсалда хабаадуулхые хүсэнэ.

Гармажап Дабаевич гансах ажалдаа абьяастай, зоримгой бэ мүн гэр бүлэдөө энэрхы дулаана хандадаг. Хүдэлмэриин hүүлэ Света, Таня, Вера басагадаа д хуулаад, хани нүхэр Дарита сад сэсэрлиг соогуур ябадаг, ки харадаг заншалтай. Ажалша ша тёр аятайханаар түхеэрhэн өөр гэртэй, хүнгэн автомобиль абах шье аргатай.

Иигэжэ Совет засагай аша Үлэнгын эхиндэ, Хүлэр гэжэ газа та, ойн соорхойдо агнууша, мал бурядай бүлэдэ түрэhэн, балша багадаа үншэрhэн энэ хүбүүн жаргалаа оложо, Совет оронойнгo солото хүнүүдэй нэгэниинь боло ха юм. Герой шахтёр Гармажабта ажалай шэнэ амжалта хүсэе!

Б. Гылыков.

ТҮРҮҮШЫН АЛХАМ

Васса Борисова наhаараа залуушье haa, ажал хүдэлмэридэ бэрхэ, эршэ зоригтой хүнүүдэй нэгэн юм. Колхозой клубта гү, али залуушуулай зугаа наадана байхадань Вассые үеынь нүхэдhөө балайшье илгаруулмаар бэшэ. Дунда зэргын бэетэй, олон үгэгүй, дуугайхан басаган ябадаг. Теэд ямаршье ажалда ябахадаа эршэтэ ажалай бусалма охин cooho хамаг «нюусыень» тудажа шададаг, урма абьяастайгаар ажалладаг юм.

Васса бүри бишыхан, hургуулиин hурагша ябахадаа эжытээ фермэ ошолдожо, шадаха зэргээрээ туhалдаг hэн. Эгээ тиихэдээл hаалишан болохые ехэтэ дурлаhан байгаа. Мүн эжыншье басагаяа малшан болгожо, өөрынгөө орондо оруулхые хүсэдэг бэлэй. Тиин он жэлнүүд ошожо, Вассашье 7 класс дүүргээд колхозойнгоо элдэб ажал дээрэ хүдэлмэрилжэ эхилбэ. Уданшьегүй колхозой правлени залуу басаганай зориг хүсэлые бэелүүлжэ, артелиингээ эгээл томо, нэгэдэхи фермын hаалишан-болгоhон юм. Тэрэ гэhээр тэбхэр дүрбэн жэл үнгэрбэ. Энэ үе соо бэрхэшээлтэй ушарнууд яhала үзэгдөө. Хэды хүшэр хүндэ байгаашье haaнь, эдир залуу Васса нэгэтэшье эсэнэб, яданаб гэжэ хэлээгүй, эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллаа, мүнөөшье ажаллаhаар. Фермын үнинэй малшадтай, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдтэй хөөрэлдэжэ, тэдээнhээ hургаал, заабари абажа байгаад, ошон ошотороо Васса хэнhээшье дутуугүй ехэ hү haaдаг болоhон байна.

Тэрэ үедэ Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо үнеэдэй харууhалга, эдеэлүүлгын юрэнхыдөө муу байдаг дээрэhээ залуу hаалишадай хэдышье оролдоо haaнь, фермэ дээрэ hанаhанда хүрэмөөр ехэ hүн haaгдадаггүй байгаа. Жэлдээ үнеэн бүриhөө дунда зэргээр юрдөөл 700—800 литр лэ hүн haaгдадаг байhан юм. Мянгаад литр hү haaдаг hаалишад тоотой байбашье, hү hаалгаяа хоёр-гурба дахин ехэдхэхын түлөө тэмсэгшэд яhала олон байгаа. Һү hаалгые эрид дээшэлүүлхын түлөө социалистическэ мүрысөө үүсхэгшэдэй нэгэн болоhон Васса Ивановна Борисова оролдосотойгоор ажаллахынгаа хажуугаар, зоотехническэ заабариин туйлалтанууд болон түрүүшүүлэй баян дүй дүршэлыень хүдэлмэридөө үргэнөөр хэрэглэнэ.

Эдэ бүгэдын болон бусад түрүү арга дүршэлнүүдые хүдэлмэридөө хэрэглэhэнэй, хэдэ хэдэн шухала хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлhэнэй ашаар фермэдэ hү hаалга нилээд дээшэлээ бэлэй. Зарим түрүү hаалишад, тэрэ тоодо Васса Ивановна даажа байhан үнеэн бүриhөө 1200—1300 литр hү жэлдээ haaдаг болоо.

Ажахын энэ жэлэй эхилhэнhээ хойшо, партиин ЦК-гэй июниин Пленумэй, мүн Россин гүрэнтэй Бурят оронойнгоо hайн дураараа нэгэдэhээр 300 жэлэй ойн хүндэлэлдэ фермын hаалишадай дунд социалистическэ мүрысөөн үргэнөө дэлгэрhэн юм. Васса Борисова мүрысөө үүсхэгшэдэй нэгэн болон Тиигэжэ мүнөө жэлдэ урдынхиhа бүри hайн амжалта туйлажа бай хай. Үбэл, хабартаа тэрэ даа байhан үнеэн бүриhөө үдэртөө ха хад пүүдhээ бага бэшэ hү haa байгаа. Эльдин hайхан зунай сага эхилхэдэ hү hаалгаяа бүришье дээ шэлүүлээ. Тиигэжэ түрүү hаалиша июнь hарада 13 толгой haaмха үнеэнhээ 1933 литр hү haaгaa.

—Энэмнишье үшөө бага байн түрүүшымнил алхам болоно,—гэж hаалишан Борисова хөөрэнэ.—Са шадаа бүри ехэ hү haaxa байха аргатайшьебди...

Заган нютагтаа мэдээжэ бол hон, Мухаршэбэрэй аймагай түр малшадай нэгэн Васса Ивановн Борисовагай хэлэhэн үгэдөө хүрэх абаhан уялгаяа дүүргэхэ байhа дань ямаршье hэжэг түрэнэгү Юуб гэхэдэ, энэмнай зориhоно заатагүй хүсэлдүүлдэг хүн юм.

И. Очиров.

Депутадай булан

Депутат тоосоогоо хайшан гэжэ хэдэг бэ

Арад зондо алба хэгшэ-депутат нэн түрүүн һунгагшадайнгаа захяа даабаринуудые саг доронь гүйсэд бэелүүлхые оролдодог байна. Мүн һунгагшадайнгаа урда тоосоогоо хэжэ байха уялгатай. Гадна сессинүүд дээрэ абтаһан шиидхэбэринүүдые ажалшадта хүргэжэ, тэдэнние ажал хүдэлмэридэнь элсүүлхэ зэргэтэй.

Олонхи депутадууд мүнөө өөрынгөө хүдэлмэри тухай һунгагшадайнгаа урда тоосоогоо хэжэ байна. Энэ хүдэлмэри Бичурын, Түнхэнэй, Прибайкалиин аймагуудта муу бэшээр эмхидхэгдэнхэй. Жэшээнь, Бичурын аймагай Соведэй 40 депутадай 32-нь, сельскэ Соведүүдэй 214 депутадай 205-иинь тоосоогоо хээд байна. Тэндэхи Билютайн, Бага-Куналейн сельскэ Соведүүдэй депутат бүхэн тоосоогоо хэжэ дүүргээ. Мүн Түнхэнэй аймагай Соведэй 40 депутадай 31-нь, сомоной Соведүүдэй 243 депутадай 170-иинь һунгагшадайнгаа урда тоосоогоо хээ юм.

Гэбэшье Заиграйн, Яруунын, Зэдын, Сэлэнгын, Иволгын аймагуудта иимэ хүдэлмэри үшөө эхилээдүй байһаар.

Тиихэдэ зарим аймагуудта депутадуудай тоосоое ёһо тэдыгээр, ямаршье бэлэдхэлгүйгөөр үнгэргэдэг баримтанууд үзэгдэнэ. Олон аймагуудай, сельскэ, сомоной, посёлково Соведүүдэй хүдэлмэрилэгшэд тоосоогоо бэлэдхэлгэдэнь депутадуудта туһалнагүй. Тиимэ ушарһаа эрдэм багатай зарим депутадууд һунгагшадтаа юу хэлэхэеэ хүсэд тодорхойлжо шадахагүй байдаг. Соведүүдэй хүдэлмэрилэгшэд энэ ушарта депутадуудта зүбшөөл үгэхэ, туһаламжа хүргэхэ уялгатай.

Тоосоогоо хэхэдээ депутат ямар асуудалнуудые харуулха зэргэтэйб гэбэл:

Өөрынгөө хүдэлмэри тухай

Соведэй хүдэлмэридэ ямар уялга, даабари дүүргэдэгээ, саг үргэлжын комиссиин хүдэлмэридэ хабаадалсадагаа тодорхойгоор хэлэжэ үгэхэ ёһотой. Һунгагшадай мэдүүлгэ, захяануудаар абтаһан хэмжээ ябуулгануудые, тэдэнэй хэр зэргэ дүүргэгдэжэ байһанние дэлгэрэнгыгээр харуулха шухала.

Ажалшадай депутадуудай Соведэй хүдэлмэри тухай

Хэды сесси болооб, тэндэ абтаһан шиидхэбэринүүдэй удхашанар тухай, ямараар дүүргэгдэжэ байһан тухай, колхоз, совхоз, ажахын, культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудта, һургуулиин хүдэлмэридэ Соведэй зүгһөө ямар туһаламжа хүргэгдэнэб гэжэ харуулха хэрэгтэй. КПСС-эй XXI съездын, партийно-советскэ органуудай шиидхэбэринүүдээр тодорхойлогдожо, Соведэй урда табигдаһан зорилгонуудые ойлгуулха шухала.

Депутадууд жэлдээ хоёрһоо үсөөн бэшэ һунгагшадайнгаа урда тоосодог заншалтай болонхой. Депутадай тоосохын тула һунгагшадай суглаае эртээнһээ зарлажа, тэрээние һайнаар бэлдэхэ хэрэгтэй. Тэндэ, тэды часта, тиимэ депутат өөрынгөө хүдэлмэри тухай тоосоогоо хэхэнь гэжэ 2—3 үдэр урид һунгагшадта соносхогдохо зэргэтэй. Тиигэбэл һунгагшад суглаанда бэлэдхэжэ, ехэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха арга боломжотой болохо.

Суглаанай протоколые, илангаяа хүнэй хэлэһэн үгые, тэрэнэй шүүмжэлэл, мэдүүлгэ, захяае тодоор бэшэхэ шухала. Һүүлээрнь Соведэй гүйсэдкомдо тэрэ протокол эльгээгдэдэг бшуу. Заримдаа депутадуудай тоосое эмхидхэбэшье, суглаанай протоколнуудые зарим аймагуудай, сельскэ, сомоной, поселково Соведүүдэй гүйсэдкомууд суглуулжа абадаггүй юм. Тиимэһээ суглаан дээрээ һунгагшадай хэлэһэн шүүмжэлэл, мэдүүлгэ, захяа заабаринууд миин лэ саарһан дээрэ үлэшэдэг, хүтэлбэрилхы органуудта хүргэгдэдэггүй байна.

Аймагай, сельскэ, сомоной, поселково Соведүүдэй гүйсэдкомууд депутадуудай тоосоогоо хэхэдэнь туһаламжа хүргэхэ, тэдэнэй һунгагшадтайгаа байгуулһан холбоо барисааень улам бэхижүүлжэ байха уялгатай.

П. Щербаков,
Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй инструктор.

Залуу наһанай золтойдо...

Коммунистическэ ажалай бригадын хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэжэ, Курумканай аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой үүлтэртэ фермын һаалишад, комсомол, залуушуул ажалдаа эрхим амжалта түйлаа.

Партиин айкомой бюро дээрэ тус фермынхидэй ажал хүдэлмэри ехэтэ һайшаагдажа, тэдэнэртэ коммунистическэ ажалай фермын нэрэ зэргэ олгогдоо һэн. Тэрэ фермын залуу һаалишад һү һаалгаар хахад жэлэйнгээ түсэб 150 процент дүүргэнэд, аймагай хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэжэ, партиин айкомой, аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртөө. Мүнөө тэдэнэр амжалтаяа бүри арьбадхана.

Коммунистическэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн тус фермэдэ эдир залуу, эбтэй хүхюун басагад Таня Гончикова, Тоня Цыдыпова, Римма Сэртонова, Дора Будаева, Дэжид Гатанова, Вера Цыремпилова гэгшэд хүдэлдэг юм.

Эдэнэр гэнтэ шадамар бэрхэ һаалишад болошоогүй, харин түрүүшын үдэрһөө үсэд нэтэрүүгээр, оролдосотойгоор хүдэлжэ, ажалдаа дүй дүршэлтэй болоод лэ амжалта түйлаа бшуу.

Жэшээлхэдэ, Таня Гончиковае абаад үзэе. Энэ басаганда түрүүшээр хатуу хүхэтэй хэдэн үнеэд дайралдажа, нилээд зобоогоо һэн. Мүн хүсэд дүршөөгүй дээрэһээ гараа үбдэжэ тулидаг бэлэй. Теэдшье һая арбадахиие дүүргэһэн басаган үнеэ һаажа хаанаһаа һураһан байхаб даа. Тиигэ тиигэһээр Таня басаган хоёр, гурбан хатуу хүхэтэй үнеэдэйнгээ дэлэн нидхэрхэ, эльбэхын һайгаар зөөлэн, ходорхой хүхэтэй болгожо шадаһан юм. Танида колхозойнь зоотехник Дугар Харпухаев яһала туһалһан байха. Теэд Таня гансаараа түрүүшээр нигэжэ зобоо, ядаагүй, харин бусадыншье бағна ядалсад гэжэ түрүүшынгээ бэрхэшээлнүүдые бултанай хүсөөр, эбтэй ажалай ашаар дабан гараа бшуу. Эдэнэй ажалда эгээн шухала юумэнь — өөһэдынь үнэн зүрхэнэй оролдолго, тэрээндээ шуналан дурлаһаниинь туһалаа ха юм.

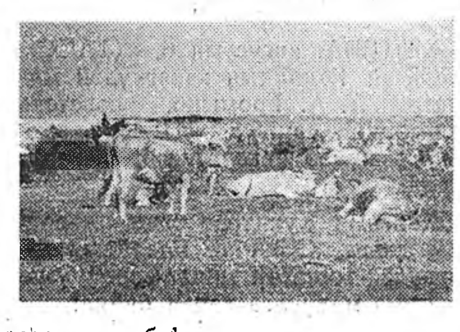

—Эдэ залуушуулда оронһоор үнеэднайшье таргалжа, хараа байса һүтэйшье болошоо,—гэжэ тус колхозой түрүүлэгшэ Очир Григорьевич Шанюшкин хөөрэнэ.

Энэнь тон зүб. Урдань эдэ үнеэдэйнь тус бүриһөө оройдоол 800 литр һүн һаагдадаг һэн. Мүнөө залуу һаалишад, хэниинь хэншье гэшэгүй булта үнеэн бүриһөө жэлдээ 2500—2600 литр һү һаана бшуу.

Эдир зулгы басагад ажал дээрээ, хаанашье ябахадаа бэеэ нягта сэбэрээр абажа ябадаг. Үмдэһэн хубсаһаниинШье ходо сэбэр утюгдүүлһэн байха. Тэдэнэй шэг шарайда хэзээдэшье эсэһэн, ядарһанай тэмдэг харахагүйт, ходол дорюун, солбон, аялдар сэдьхэлтэй зон юм. Мүн үнеэдыншье ходо угаагдаһан, арилгагдаһан ябадаг. Урдань мүргэдэг, харайдаг, хайрадаг байһан үнеэд аад, мүнөө тэдэнь баһал абари зантаа зөөлэржэ, номгоржо, һүеэ хайрагүйгөөр асаржа, залуу ээдтээ тушаана.

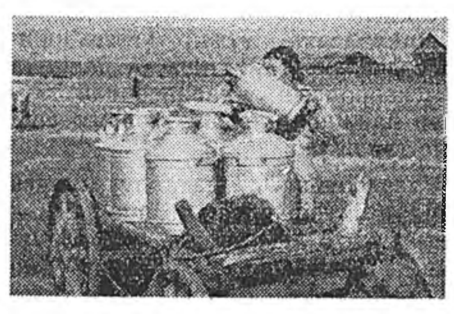

«Комбригадынхид» өөһэд өөһэдын таһагуудтай. Тэдээн соонь сэбэр нягта, гараар нэхэһэн зүйтэй, һонин зурагууд, номойнь таһаг дээрэ бурядай залуу уран зохёолшодой шүлэгүүд, мүн элдэб һонин зохёолнууд табяатай. Эдэнэр һураха, асууха гэһэн юумэеэ айком ошожо байгаад элирүүлдэг заншалтай. Үбгэн, наһатай зониие ходо хүндэлжэ ябадаг байна. Бригадынхид булта һуралсана. 8—9 классуудтай зониинь үдэшын 10 класста оронхой. Таня Гончикова мүнөө жэлдэ Улан-Удын зооветинститудай зоотехническэ факультедтэ заочноор һураханиь, бэшэниинь үдэшын һургуулида һуража дунда һургуули дүүргэхэ хүсэлэнтэй. Энээнһээ гадна үдэртөө зооветсеминарта ябана. Тэрэшэлэн олонхинь шатараар, волейболоор, бусад спортивна наадаар разрядуудые һаядаа абахань. Эдэмнай дуулаха, зүжэг наада табихадаашье шадамар бэрхэ зон байха.

Эршэ габьяагай дүлэ бадаруулан ябаһан эдир залуу эдэ басагад коммунизм байтуулагшадай түрүү зэргэдэ ябалсана ха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (дээрэһээ доошоо) 1. Тус колхозой үүлтэртэ фермын үнеэд бэлшэжэ ябана. 2. Мал адуулгашан Шойнхор Гатапов, 3. Залуу һаалишан Таня Гончикова үнеэгээ һаажа байна. 4. Һаалишан Дэжид Гатапова һүеэ тушаажа байна.

С. Ангабаевай фото, текст.

ХООҺОН ЗАХИРАЛТААР ЮУН БҮТЭХЭБ ДАА

Арад зоной хэрэгтэй эд бараан жэл бүри ехээр худалдагдадаг болоо. 1959 оной түрүүшын хахадта үнгэрэгшэ жэлэй энэ хугасаанда орбол эд бараанай эрьесэ манай республика дотор 790 мянга шахуу түхэригөөр гү, али 7,1 процентээр дээшэлээ бшуу. Гэбэшье олонхи худалдаа наймаанай эмхи зургаанууд эд бараанай эрьесын түсэб дүүргэнэгүй. Жэшээлхэдэ, Улан-Удын горпищеторг—98,1, горпромторг—98,1, универмаг—92,7, Буркоопсоюз—95,9 процентээр хахад жэлэйнгээ түсэбые дүүргэө.

Байгша оной июлиин 1-нэй мэдээгээр, горпищеторг түсэбһөө 2.565 мянган түхэригөөр бага эд бараа худалдаа. Тиихэдэ, складуудаарнь 48 гаран миллион түхэригэй эд бараан тооһондо дарагдажа хэбтэнэ.

Эндэ худалдаа наймаанай тон муугаар эмхидхэгдэһэн дээрэһээл түсэб дүүргэгдэнэгүй. Гадна ажалай журам һуладана. Худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй, илангаяа наймаалагшадай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулагданагүй.

Зарим газарта шухала хэрэгтэй эд бараан худалдаанда байдаггүй, таһалдадаг баримтанууд үзэгдэнэ. Һаяхан Иволгын аймагай түб тосхоной зарим магазинуудаар дабһан, загаһан консервэнүүд худалдаанда байбагүй.

Эд хэрэглэгшэдэй кооперациин, худалдаа наймаанай бусад предприятинуудай хүдэлмэридэ республикымнай Худалдаа наймаанай министерство бодото туһаламжа хүргэнэгүй. Министерствын харюусалгатай хүдэлмэришэд нүхэд Южук, Жэбрун, Хуриганов гэгшэд олон ушарта өөһэдынгөө хүдэлмэриие саарһан захиралтаар хизаарлана. Тэдэнэй хүдөөгөөр гаража, худалдаа наймаанай организацинуудай хүдэлмэриие хаража, шалгажа, туһа хүргэжэ ябаа һаань, тон ехэ ашаүрэтэй байха байгаа.

М. Литвинцев.

Москва. Гүрэнэй нэгэдэхи заводой инструментальна цехын калибернуудай таһагай ахалагша инженер-технолог, «Коммунистическэ ажалай ударник» гэһэн нэрэ зэргын түлөө мүрысөө үүсхэгшэ Виктор Александрович Бурлаков оптико-мүлилгын станок дээрэ туршалгын хүдэлмэри хэжэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Олониитын хүсөөр

Ниитын гуримые сахиха, тэрэниие эбдэгшэдтэй, гэмтэ ябадал хэгшэдтэй тэмсэхэ хэрэгтэ Кабанскын аймагай олониитын организацинууд эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Социалистическэ хуули ёһые ойлгуулхын зорилгоор манай аймагай арадай сүүдэй, прокуратурын, милициин хүдэлмэрилэгшэд ажалшадай дунда элидхэл, хөөрэлдөөнүүдые олоор хэдэг болонхой. Жэшээлхэдэ, «Хулигаан ябадалтай тэмсэхэ гээшэ олониитын хэрэг мүн», «Харгы замдаа автомашинануудаа аюулгүйгөөр жолоодохо» гэхэ мэтын 8 лекци, элидхэлнүүдые прокуратурын хүдэлмэрилэгшэ нүхэр Ловцов һүүлшын үедэ уншаа.

Һаяхан Брянскын сельскэ, Каменскын поселково Соведүүдэй сесси дээрэ «Хуули наринаар сахиха тухай» асуудал табигдажа, аймагай прокурор нүхэр Матягин элидхэл хээ. Элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэдэ депутадууд эдэбхитэйгээр хабаадалсаа.

Социалистическэ хуули ёһые бэхижүүлхэ тушаа дэлгэрэнгы шиидхэбэри сесси баталжа абаа.

Тиигээд социалистическэ хуулиие наринаар сахиха хэрэгтэ олониитые хабаадуулха тушаа депутадуудай ехэ хүдэлмэри ябуулһаниинь тэн һайшаалтай.

Гэмтэ ябадал хэһэн хүн тухай, тэрэнэй гэмэ зэмыень хүдэлдэг газартань хамтын суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэдэг болжо байна. Тэндэнь заримдаа прокуратурын хүдэлмэрилэгшэд байлсадаг юм.

Жэшээлэн хэлэхэдэ, байгша оной июлиин 10-да «Коммунизм» колхозой гэшүүдэй хамтын суглаан дээрэ хулигаан аашa гаргаһан Иван Брянский гэгшын хэрэг харагдаа. Прокуратурын хүдэлмэрилэгшэ тэрэнэй аашые тодорхойлжо үгөө. Зэмэтэй хүнүүдые нүхэдэй сүүд, коллективэй суглаан дээрэ гаргаха ябадалые бүри үргэнөөр эмхидхэхэ, дэмжэхэ шухала.

Ц. Ринчинэ.

Сүүдхэдээ 700-800 граммаар нэмээнэ

Оронгын тала дайдаар үглөө бүри эдир залуухан хоёр басагадай хара, улаан, эреэн, элдэб зүһэтэй нэгэ адлиханууд буруунуудые адуулжа ябахань харагдадаг. Эдэмнай эндэхи дунда һургуулиин һурагшад арбан зургаатай Соня Санданова, арбан дүрбэтэй Дулма Тарбаева хоёр «Улаан Оронго» артелиингээ (Иволга) 95 толгой буруу даажа абаад, бэлшээн таргалуулжа байна гээшэ.

Эдэнэр мүнөө «Культура» гэжэ тосхон шадар уһа, эдинсэ, ногоо һайнтай бэлшээридэ буруунуудаа оролдосотой һайнаар адуулна. Тэдэ буруунуудые түрүүн тушаажа абахадань тус бүридөө дунда зэргээр 90—102 килограмм шэгнүүртэй байһан юм. Буруунуудые һайнаар харууһалжа, бэлшээжэ, намар болотор тэдэнэйнгээ толгой бүриин шэгнүүрые дунда зэргээр 200—250 килограмм болгожо тушааха гээшэ тиимэшье амархан хэрэг бэшэ ха юм. Нарай мал ехэ халуунда, хура бороодо ёһоор эдеэлхэгүй, хажуугаарнь тэдэниие һоно, батаганаан зобсохо, зариманиинь бужуутажа, үбдэжэ өөдэлхэгүй байна бшуу. Тиимэһээ тэрэниие һайнаар харууһалха, адуулха, элдэб һоно батаганаанһаа хамгаалха хэрэгтэй.

Залуу малшад Соня Санданова Дулма Тарбаева хоёр энэ тон ехэ харюусалгатай хүдэлмэрээ эрхимээр дүүргэнэ гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Тэдэнэр буруунуудаа ногоо һайнтай газарта бэлшээриинь һэлгүүлжэ байгаад адуулдаг, үдэртөө 3—4 дахин уһалдаг байна. Гадна нарай малаа һоно батаганаанһаа хамгаалжа, ветеринар, зоотехнигэй заабаряар тэдэндээ элдэб эм түрхидэг, ехэ халуунда гол горхондо оруулжа угаадаг. Мүн бэлшээри дээрэнь ходо унай табижа үгэнэ. Буруунуудаа һара бүри шэгнэдэг юм. Тэдэниие тушаажа абаһаар 2 һара үнгэрөөд байхада шэгнэжэ үзэхэдэнь, буруунуудынь шэгнүүрээ тус тустаа 50 килограммаар, зариманиинь 70—75 килограммаар нэмэһэн байба.

—Эдэ буруунуудаа һөөргэнь тушааха болоторнай үшөө 4 һара шахуу саг байна. Энэ үе соо тэдэнэйнгээ шэгнүүрые үшөө 130—140 килограммаар нэмээхэ гүйсэд аргатайбди. Залуу малаа зөөлэхэн набша намаагаар элбэг ногоотой бэлшээридэ адуулнабди. Октябрь һараһаа эхилжэ, буруунуудтаа тарян талханай зүйл эдюулжэ захалхабди. Колхозой правлени эдэ буруунуудые түрүүн таһалжа үгэхэдөө тэдэнээ бага ехээрнь илгаагүйнь ехэ муу. Хэрбээ буруунууднай шэгнүүрээрээ хуу адли байгаа һаа, ехэ зохистой һэн,—гэжэ Соня Санданова хөөрэнэ.

Эдэнэр мүнөө август, сентябрь һарануудта буруунуудайнгаа амидын шэгнүүр сүүдхэ бүри 700—800 граммаар нэмээхын түлөө тэмсэнэ.

Б-С. Бадмаев,
зооветинститудай студент.

Коммунизмда орохо зам тухай 5-дахи хөөрэлдөөн

Капиталистическэ оронуудта һуудаг хүн зоной байдал тухай

Капитализмын үедэ хүн зоной эрилтэ хэрэглэмжын ехэ боложо байдаг жама ёһон тухай, мүн энээнтэй хамта ябалсадаг үгырэлгэ тухай хэлсээ һэмди. Пролетариадай бүхы талаараа (абсолютна) үгырэлгэ тухай мүнөө ярилдаха ёһотойбди. Бүхы талаараа үгырэлгэ тухай теори гаргаһан Маркс, Ленинэй һургаалай ёһоор капитализмын үедэхи хүдэлмэришэн анги үглөөдэр юунэйшье болохые мэдэхэгүй, ходо айжа һүгэдэжэ ябадаг юм. Үйлэдбэрилгын хэрэгсэлэй буржуазин мэдэлдэ байгаа сагта иимэ байдалһаа хүдэлмэришэн анги хахасажа шадахагүй. Энэ ушарые тодорхойгоор элирүүлэн ойлгожо абаха зэргэтэйбди. Капиталистическэ нөөсэлгын жама ёһон ажалайнь эрхэ байдалһаа хүдэлмэришэдые ходол холодхожо байдаг, хүдэлмэришэд хүсэеэ наймаалхын тула дэлгүүртэ ошохо баатай болодог, юушьегүй хооһон хүнүүдэй тоо олошордог, хүдэлмэришэниие, һамгыень, үхибүүдыень дарлалтада оруулдаг байна. Буржуазин зүгһөө үйлэдбэрилгын хүсэ хүгжөөһэнэй үндэһөөр ороһон ашаг олзые капиталистнууд дууһан залгидаг байна. Иигэжэ пролетариат мүлжэгдэдэг гээшэ.

Эдэ бүгэдые тайлбарилхын тула ухаагаа гүйлгэхэһөө гадна, политическэ экономиин заабариие юрэнхы дээрэншье ойлгохо хэрэгтэй.

— Политическэ экономи гээшэмнай хүндэшэгөөр ойлгогдодог юм ха даа,—гээд Иван Михайлович хэлэбэ. «Эрдэм ухаан тээшэ ошоһон сэб сэхэ үргэн дардам харгы байдаггүй юм... Эсэгэ сусахые мэдэнгүйгөөр лэ шулуутай, ялхитай зүргөөр урагшаа дабшаһан лэ хүн эрдэм ухаанай туханда хүрэжэ шадаха» гээд, политическэ экономиие зохёоһон Карл Маркс «Капиталайнгаа» нэгэдэхи томой оролто соо дэмы бэшээгүй байха. Хэдышье бэрхэшээлтэй һаань, энэ эрдэм ухаае үзэжэ, шудалжа байхада ехэ һонин, сэдьхэл ханаһан мэтэ байдаг.

— Энэтнай тон зүб,— гээд үргэлжэлүүлбэб. Һайн юумэ бүтээбэл, баярлахаш. Энээндээ хүн хамаг хабаяа гаргадаг бшуу. Бүтээд байһан һайхан зүйлые харахада, түхэл маягынь, шанарынь шамайе баясуулха. Энээн шэнги эрдэм ухаанда тодо һонороор хэлэгдэһэн, этигэмэ хурсаар тодорхойлогдоһон юумэн хүниие баясуулдаг бшуу. Зүб тодорхойлгые хүсэд һайнаар ойлгоһон хүн тиимэ үзэл сурталай тала баримталдаг, тэрэнэй түлөө юугээшье гамнангүй, Юлиус Фучигэй саазалуулхынгаа урда хэлэһэн шэнгеэр, тэмсэдэг юм. Зүб суртал тээшэ хара бодолтойгоор гараа һарбайгшадые ревизионистнууд гэжэ арад зон нэрлэһэн байна. Ревизионистнууд ехэ муу юумэ хэдэг байна.

— Тиимэ хадань, ревизионистнуудһаа эхилээд хөөрэлдөөгөө үргэлжэлүүлэебди. Пролетариадай бүхы талаараа үгырэлгэ байхагүй гэжэ ревизионистнууд илангаяа һүүлэй үедэ аһан шадалаараа хашхаралдадаг болонхой ха юм,— гээд Иван Михайлович ажаглаба. Хүдэлмэришэн ангиин дундаһаа ушар ёһо хүсэд мэдэхэгүй зарим хүнүүдэй толгойе эрьюулжэ шадана бшуу. Франциин Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй генеральна секретарь Мориз Торезэй хэлэһэн үгые нэгэ томо журналда уншаа һэм. Капитализмын үедэ ажалшадай үгырэлгэ тухай асуудалай орёо бэрхэ байһые тэрээн соогоо тэмдэглээ юм. Буржуазин удамаршад ревизионистнуудтай хамтараад, хүдэлмэришэн ангиин ажана байдалай хэмжээн ажалай бүтээсэтэй, үйлэдбэритэй нягта холбоотой юм гэжэ байжа шашахадань хүн зон хүсэд ойлгоногүй. Үнгэрхэдөө зарим хүдэлмэришэд, зарим эдэбхитэд энэ худал хуурмаг ойлгомжые арай гэжэ элирүүлдэг, ойлгодог байна. Эгээл тиимэһээ энэ асуудал шудалхада орёо бэрхэшээлтэй байна бшуу. Хүдэлмэришэн ангиин ажалай бүтээсын дээшэлхэ бүринь элдэб продукт ехээр абтадаг. Энээнэй сэхэн хубинь хүдэлмэришэнэй эрилтэ хангалгада ошодог гэжэ худал хуурмагаар номнон, ревизионистнууд зарим хүдэлмэришэдэй толгойе эрьюулһэншье байха.

— Ревизионистнуудай үзэл бодол, идхамжа номнол буруу гэжэ юрэнхыгөөр хэлээд лэ орхижо болохогүй. Юундэб гэхэдэ, газаа тээһээнь, наагуур хараад, һайса шүүжэ үзэнгүй орхёо һаа, эдэнэрэй баталамжа зүйтэй шэнгеэр үзэгдэжэ магад бшуу. Капиталистическэ оронуудташье ниитын баялигай ургаха бүри хүдэлмэришэдэй хэрэглэмжэдэ ородог хубинь нэмэһэн шэнгеэр харагдажа болохо. Кино, радио, газетэ, телевизор болон бусад бии болоод, зоной эрилтые зарим тэды хангахадань, хүдэлмэришэдэй байдал һайжарһан мэтээр газаа тээһээ харагдажа магад. Үнэндөөл, марксистско-ленинскэ политическэ экономиин гол шухала асуудалнуудые хараад үзэхэдэ, тиимэ баталамжын шал худал байһаниинь тобойсо гараад үгэхэ юм.

Капитализмын үедэхи хүдэлмэришэн анги хүдэлмэриингөө хүсые худалдадаг гэжэ марксизм һургадаг байна. Ажаллажа шадаха аргатай хүдэлмэришэнэй гэр бүлынхидөө эдеэлүүлжэ, хубсалуулжа хүрэхэ мүнгэ зөөри, мүн һурахадань гарадаг гаргаша хадаа хүдэлмэришэнэй хүсэн гэһэн товарай үнэ сэндэ ородог юм. Хүдэлмэришэнэй хүсэнэй үнэ сэн тэрэ сагтаа ехээр хубилангүй байнтуушье һаа, обществын хүгжэхэтэй хамта хубилдаг, ехэ болоожо хубилдаг байха.

XIX зуун жэлэй үеэр багахан городуудта, ехэнхидээ фабрикын хажууда хүдэлмэришэд ажаһуудаг гуримтай байгаа. Тиимэһээ хүдэлмэришэнэй хүсэнэй үнэ сэндэ орохо транспортын гаргаша тэрэ сагта тон бага, оройдоо 1,6 процент болодог байһан аад, 1950 ондо иимэ гаргаша аяар 12,7 процент болоод байба. Зарим хүдэлмэришэнэй мотовелосипед, мотороллер, автомашина абадаг болоходонь, буржуазна зарим экономистнууд эдэнэрэй байдал һайжараа гээд тоолоно. Теэд энэнь үнэндөө тиимэ бэшэ юм. «...Хүдэлмэриһөө аяар холо байратай байһанһаа, гэр байрын дутамаг дээрэһээ, ниитын транспорт болон бусадай ехэ үнэтэй дээрэһээ иимэ эрилтын ехэ болоһые тайлбарилхаар бэшэ аал» гээд Мориз Торез хэлэһэн байна.

Үйлэдбэрилгын хүсэнэй хүгжэһэнэй эсэстэ, ажаһуудалай эрхэ байдалай хубилһанай үндэһөөр хүдэлмэришэнэй гаргашада шэнэ гаргашанууд нэмээ юм. XIX зуун жэлэй эхиндэ хүдэлмэришэд газетэ уншадаггүй байгаа. Тэрэ үедэ хүдэлмэришэнһөө байтагай городой буржуйнар газетэ балайшье хэрэглэдэггүй байһан байха. Капиталистическэ хүгжэнги оронуудта хүдэлмэришэнэй бүлэ мүнөө газетэгүй байхаяа болёо. Мүн радиоприёмник, телевизор абаха эрилтэтэй болонхой. Үйлэдбэрилгын хүсэнэй хүгжэхэ тудам эрдэм һургуулитай, техническэ талаараа юумэ мэдэхэ хүдэлмэришэд хэрэгтэй болоно. Һуралсалай гаргаша нэмэжэ, хүдэлмэришэнэй хүсэн гэдэг товарай үнэ сэн дээшэлнэ.

Капиталистическэ оронуудтахи хүн зоной байдалай һайжарха ябадал ажалай бүтээсын дээшэлэлгэтэй, үйлэдбэриин хүгжэлтэтэй ямаршье холбоогүй юм.

Олон мянган, миллион зоной хододоо хүдэлмэригүй байдаг ушар мүн лэ олониитын алишье талаараа үгырэһые харуулна ха юм. Америкын жэшээ дээрэһээ энэнь илангаяа элеэр харагдана. Мүнөө эхилжэ байгааша экономическа кризис 5 миллион үлүүтэй хүн зониие хүдэлмэригүй болгоо.

— Эдэ бүгэдые хамталан тобшолол хэхэ болоо һаа, юун гэжэ хэлэмээр бэ даа? — гээд Иван Михайлович асууба.

— Маркс Ленин хоёр энээн тухай үни заяанда тобшолол хэһэн байна. Капиталай нөөсэлгын улам схэдэхэ бүри (хүдэлмэришэн ангиин бодото салин хүлһэнэй ехэ, багашье байгаа һаань) хүдэлмэришэдэй байдал муудахал мүрөөрөө муудана гээд XIX зуун жэлэй тэн багта К. Маркс «Капиталайнгаа» нэгэдэхи том дотор бэшээ һэн. «Капиталистическэ обществодо олониитын үгырэлгэ болоногүй. «Үгырэлгэ гэдэг теори» буруу. Олониитын байдал удаанааршье һаа, дээшээ болон һайжаржал байдаг, баяшуул үгытэйшүүл хоёрой хоорондохи забһар ехэ болодог бэшэ, харин улам үгы боложо байдаг юм гээд буржуазин номнолшод, тэдэнэй удаа социал-демократуудай дундаһаа гараһан оппортунистнууд баталан хэлэдэг байгаа. Иимэ шашалдаанай худал хуурмагынь һүүлэй үедэ олониитэ зоной урда улам тодорон, элиржэ байна. Юумэнэй үнэ сэн хүндэржэл байдаг. Хүдэлмэришэдэй буһалгаата шанга тэмсэл хэжэ, хэды амжалта түйлаашье һаань, тэдэнэй салин хүлһэнииинь шухала гаргашануудһаань һураггүй удаанаар, багаар нэмэдэг...' Тиигээд хүдэлмэришэн анги бүхы талаараа үгыржэ байдаг гэхэ гү, али урда урданайхиһаа тулюур болодог, муугаар ажаһуудаг, дутамагаар эдеэлдэг, гэр доогуурхи подвал соогуур, чердак дээгүүр ехэнхидээ байралдаг юм» (18 том, 405-дахи нюур) гэжэ XX зуун жэлэй эхеэр Ленин хэлэһэн байгаа.

Ф. АКСЕНОВ.

Түрүүшүүлдэ Улаан туг барюулагдаба

ВЛКСМ-эй обком, республикын Хүдөө ажахын министерство гүрэндэ мяха тушаалгаар дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй дүн һаяхан гаргаба. Гүрэндэ мяха тушааха хэрэгые эдэбхи үүсхэлтэйгээр дэмжэжэ ударидаһан ВЛКСМ-эй Курумканай айком мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлээ. Мал бэлшээн таргалуулха тушаа аймагта эмхидхэгдэһэн комсомолшууд, залуушуулай гүүртэнүүд зургаа һарын туршада гүрэндэ 285 тонно мяха тушаажа жэлэйнгээ түсэбые 60,5 процентээр дүүргэбэ. Мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһэн энэ айкомдо ВЛКСМ-эй обкомой дамжуулгын Улаан туг барюулагдаа. ВЛКСМ-эй Яруунын айком мяха тушаалгаар аймагууд хоорондын мүрысөөндэ хоёрдохи һуури эзэлээ. Энэ аймагай комсомолшууд, залуушуулай гүүртынхид зургаа һарын туршада 166 тонно мяха тушаагаа. Эдэнэртэ ВЛКСМ-эй обкомой дамжуулгын багахан туг барюулагдаба.

Ю. Византийский.

Шатар

Харадаггүй шатаршадай дунда эмхидхэгдэһэн мүрысөөндэ Россин Федерациин олон шатаршад хабаадана. Энэ мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлхын түлөө Алтайн, Примориин, Хабаровска хизаарай, Амурай, Читын, Эрхүүгэй, Новосибирскэ областиин, Яхадай, Бурядай АССР-эй шатаршад Улан-Удэ ерэжэ, августын 5-һаа хүсэ шадалаа үзэлсэнэ.

Нааданай түрүүшын үдэр Амурай областиин шатаршад Хабаровска хизаарай түлөөлэгшэдтэй уулзажа, Амурай шатаршадта 3,5:1,5 гэһэн тоотойгоор шүүгдээ. Алтайн хизаарай, Новосибирскэ, Читын областьнуудай түлөөлэгшэд Бурядай, Яхадай АССР-эй, Эрхүүгэй областиин шатаршадые шүүгээ.

Нааданай хоёрдохи үдэр Читын, Новосибирскэ областиин, Примориин хизаарай, Яхадай АССР-эй шатаршад Алтайн, Хабаровска хизаарай, Эрхүүгэй, Амурай областиин түлөөлэгшэдые шүүбэ.

Хоёр үдэрэй мүрысөөнэй һүүлээр Читын областиин шатаршад 8, Эрхүүгэй, Новосибирскэ областиин түлөөлэгшэд тус тустаа 7—7 очкотой болоо.

Мүрысөөн үргэлжэлһөөр.

К. Сыденов,
мүрысөөнэй судья.

Залуу малшад түрүүлнэ

Республикымнай комсомолшууд болон залуушуул социалистическэ мүрысөө үүсхэдэг, шэнэ һонин юумэнэй дэлгэрхэдэ, тэрэниие дэмжэдэг һайн һайхан сэдьхэлтэй юм. Мүнөө республикымнай колхоз, совхозуудай комсомолой эмхинүүд комсомол, залуушуулай тусхай фермэ, гүүртэ, отарануудые эмхидхээд, хоорондоо социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлжэ байнхай. Мүрысөөндэ мүнөө 282 һаалиин гүүртэ, фермэнүүд оролсоод, түрүү һууриин түлөө тэмсэжэ байна.

ВЛКСМ-эй обком, республикын Хүдөө ажахын министерство залуу һаалишадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөнэй зургаан һарын дүн һаяхан гаргаба. Мүрысөөнэй дүн гаргахада Сэлэнгын совхозой (ВЛКСМ-эй комитедэйнь секретарь нүхэр В. Юмуев) һаалишад түрүү һуури эзэлээ. Тус совхозой үүлтэртэ фермын комсомол-залуушуул һаамхай үнеэн бүриһөө дундаа зэргээр 1429 литр һү һааһан байна. Үнеэн бүриһөө 1338 литр һү һааһан Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой (комсомолой организациинь секретарь нүхэр Раднаев) үүлтэртэ фермын залуу һаалишад хоёрдохи һуури эзэлээ. Тиихэдэ нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө 1120 литр һү һааһан Курумканай аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой залуу һаалишадай фермэ нэгэдэхи һуури эзэлһэн байна. Хоёрдохи һууриие Хэжэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой комсомол-залуушуулай фермынхид эзэлээ.

Тэрэшэлэн үүлтэртэ фермын залуу һаалишад соо һоо Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Э. Дашиева түрүү һуурида гараа. Нүхэр Дашиева үнеэн бүриһөө дундаа зэргээр 2291 литр һү һааһан байна. Тиихэдэ нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө 1641 литр һү һааһан Иволгын совхозой залуу һаалишан Екатерина Семенова мүн лэ түрүү һуури эзэлээ. Хоёрдохи һууриие Тарбагатайн аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой түрүү һаалишадай нэгэн—Анна Борисова эзэлбэ.

Сүүд дээрэһээ

Хүнгэн олзо бэдэрэгшэ хэһээгдэбэ

Дулаан һүни байба. Үүлэнэй хоорондуур гэрэлтэһэн һарын туяада хүдэлмэришэнэй посёлогой гэр байранууд бүүр түүр харагдана. Оршон тойрон хон жэн.

Вишняковтоной гэр шадархи кладовойн дэргэдэ гэнтэ шанга абяан гаража, хүндэ юумэн унахадал гэбэ. Уданшьегүй велосипед бариһан хоёр хүнэй һүүдэр бүүдэгэд гээд үгы болошобо.

...Валентина Вишняковагай һүни —гурбадахи халаанда ажалаа дүүргэжэ ерээд, кладовкоһоо капуста асархаяа ошоходо үүдэниинь һула, суурганиь газарта хэбтээ. Гэрэй эзэн эхэнэр муу юумэ болоһые тухайлан сасуугаа зуруул носоожо, кладовко соохёо шэртэн хараад, гурба һарын урда тээ өөрынгөө нүхэр Максимда абаһан велосипедээ үгылээд, тэрэ дары милицидэ дуулгаа һэн.

Велосипедэй эндэ хадагалагдаһые һайса мэдэһэн лэ хүн хулгай хээ, тэдэн харанхы һүни холо ошоодүй ёһотой,—гэжэ милициин хүдэлмэрилэгшэ нүхэр Савостин тухайлаад, хулгайшадые ахалагша сержант Мункоевтой бариха тэжэ шиидэбэ. Мүн тэрэ дары Советскэ райгүйсэдкомой милициин таһагта дуулгаһан байгаа.

Май һарын дулаахан нэгэ үдэшэ хулууһан велосипедээрээ Уваровай город орожо ябатарнь нэгэ хүн хойноһоонь шангаар: «хүрөө, садатараа гүйлгөөш» гэжэ дуугарба. Харан гэһээнь арадань милициин хүдэлмэрилэгшэ Мункоев байжа байба.

Хүнгэн олзо бэдэрһэн хулгайша Уваров туһалагша Гекастинов гэгшэтэйгээ хамта хуулиин харюусалгада хабаадуулагдаба.

И. Ильин.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Загорско гэжэ хүдэлмэришэнэй тосхоной «Рассвет» клуб.
И. Денисовэй фото.

Хилын саанаһаа

Советскэ Союзай делегаци Женевэһээ мордобо

ЖЕНЕВА, августын 6. (ТАСС). СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, советскэ делегациин гэшүүд «ИЛ-18» самолёдоор мүнөө үглөөгүүр Женевэһээ гараа.

Женевын Куантрэн гэжэ аэродром дээрэ, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр микрофоной үмэнэ иимэ мэдүүлгэ хэһэн байна:

«Гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөн Женевэдэ болошо, бага бэшэ, туһатай хүдэлмэри хэбэ. Европын бүхы арадуудта, эб найрамдалай хэрэгтэ угаа ехэ удхашанартай асуудалнуудай һайнаар зүбшэн хэлсэгдээд байхада, али али талын хараа бодол нилээд ойртожо, хэдэ хэдэн асуудалнуудаар хэлсээ баталха арга бии болонтоо.

Гэбэшье зарим асуудалнуудаар зүблөөндэ хабаадагшадай хоорондо горьтой арсалдаан гараһан зандаа. Энэ хадаа манай һанахада, али алиндаа таатай шиидхэбэри гаргаха зорилгоор хамаатай гүрэнүүдэй саашанхи оролдолго гаргахаар шухала байһые онсолон тэмдэглэнэ.

Саашадаа ажал хэрэгнай иимэ шэглэлтэйгээр үргэлжэлүүлэгдэхэ, Женевэдэхи зүблөөндэ хабаадаһан гүрэнүүдэй правительствонуудай тогтооһоной ёһоор саашадаа хэгдэхэ хэлсээнүүд үрэ ехэтэй байха гэжэ бидэнэр найданабди.

Уласхоорондын оршон байдалай хүгжэлтэ, хамагай түрүүндэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев США-гэй президент Д. Эйзенхауэр хоёрой айлшалалсаха тухай үгээ ойлголсоһон энэ гайхамшагта баримта уласхоорондын харилсаанай элитээр һайжарха тээшээ боложо байһые гэршэлнэ.

Уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларуулха, эб найрамдал бэхижүүлхэ аша туһада тааралдуулан, Женевэдэхи зүблөөн дээрэ хэлсэгдэһэн Баруун Берлин тухай асуудалай шиидхэгдэхын тулада Советскэ правительство өөрһөө дулдыдаха бүхы юумэ хэхэ байна. Хэн энээндэ туһалнагүйб, тэрэ хойшолонгойнь түлөө тон ехэ харюусалгые бэедээ даажа абаха болоно.

Хэлсээндэ хабаадагшад тухай оролдоһонойнь түлөө Швейцариин федеральна органуудай түлөөлэгшэдтэ, кантональна засагай органуудта, тэрэшэлэн зүблөөн тушаа анхарал табиһанайнь түлөө Женевын хүн зондо советскэ делегациин зүгһөө баясхалан хүргэхые хүсэнэб.

Уулзатараа баяртай».

Дүрбэн гүрэнэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдые ГДР-тэ хүрэхыень Л. Больц уриба

БЕРЛИН, августын 6. (ТАСС). АДН агентствын корреспондентын Женевэһээ дамжуулһан иимэ мэдээсэл мүнөөдэр хэблэлдэ толилогдоо:

Германиин Демократическа Республикада хүрэхыень дүрбэн агуу ехэ гүрэнэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдые ГДР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр Лотар Больц ГДР-эй правительствын зүгһөө уряа.

Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкода эльгээһэн бэшэг соонь иигэжэ хэлэгдэнэ:

Манайда танай айлшалалга арадуудаймнай хоорондохи хани барисаае улам бэхижүүлхэ гэжэ ГДР-эй правительство тоолоно.

Баруун гүрэнүүдэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдтэ эльгээһэн бэшэг соонь иигэжэ хэлэгдэнэ:

Германиин Демократическа Республикадахи оршон байдалые зарим министрнүүдэй нюураараа хаража мэдээгүй байһан дээрэһээ, зүблөөндэ хабаадаһан министрнүүдэй хүдэлмэридэ ямар бэрхэшээл тохёолдуулһыень зүблөөн элеэр харуулһан байна. Минии правительство иимэ бэрхэшээл усадхахые эрмэлзэн, Германиин Демократическа Республикада таанадай ерээ һаа үнэн зүрхэнһөө һайшааха байгаа.

Хитадай Арадай Республика. Чжэцзян провинцида Синь-аньцзян мүрэн дээрэ гидроэлектростанци баригдана. «Зүүнэй һалхин» гэжэ үргэн экрантай советско-хитадай үнгэтэ фильм эндэ буулгагдажа байнхай. Фильмые буулгалгада советскэ, Хитадай студинууд хабаадалсана. **Зураг дээрэ:** фильмые буулгажа байһан үе.

Синьхуа агентство.

Нью-Йоркдохи советскэ выставкэ һүүлшынгээ үдэрнүүдтэ хүдэлжэ байна

НЬЮ-ЙОРК, августын 6. (**ТАСС-эй корр.**). Нью-Йоркдохи советскэ выставкын хаагдаха хүрэтэр тоотойхон үдэр үлээ. Выставкын хүдэлмэрилэгшэд Америкын хүдэлмэришэдтэй хамта августын 11-һээ эхилэн экспонадуудые суглуулжа, Советскэ Союз эльгээхэ бэлэдхэл хэхэ байна.

Һүүлэй үдэрнүүдтэ выставкэдэ хүн зон бүри олоор ородог болоо. Холбоото Штадуудай бусад городуудһаа нилээд олон хүн зорюута ерэнэ. «Колизейн» байшангай дэргэдэ үглөөгүүр бүри хүн зон олоороо сугларжа, ээлжээндэ зогсоно. Тэдэнэр 11 час—выставкын нээгдэхэ саг хүрэтэр хэдэн мянган хүн болодог юм. Жэшээлхэдэ, үсэгэлдэр 6 мянга гаран американецууд ээлжээндэ зогсожо байба.

Выставкын бүлэг бүхэндэ харагшадай болон советскэ стендистнүүдэй хоорондо хөөрэлдөөнүүд боложо, олон асуудалнууд табигдадаг байна. Экспонадууд тухай, совет хүнүүдэй ажабайдал тухай, тэдэнэй яажа ажалладаг, ямараар амардаг тухай, салин хүлһэн тухайнь хөөрэжэ үгэхыень стендистнүүдые тэдэнэр гуйдаг байна.

Советскэ шэнэ станогуудай табигдаһан бүлэгтэ хододоол хүн олон байдаг. Эндэ Америкын хүдэлмэришэд, инженернүүд хододоо олоороо орожо, экспонадуудай дэргэдэ удаан саг соо зогсожо харадаг. Филадельфиһээ ерэһэн хэдэн олон инженернүүд энэ бүлэгтэ һаяхан орожо хараа. Халуун тэсэстэй булад болбосоруулдаг электроэррозионно станогые тэдэнэр ехээр һонирхоо.

Америкын инженернүүд тус станок ухаалан зохёоһон ахалагша конструктор инженер Валерий Солововтой хөөрэлдөө. «Хэршье хатуу шудхамалые энэ станок болбосоруулжа шадаха байна гү? — гээд В. Соловоһоо тэдэнэй нэгэн асуугаа. «Шадаха даа, энэ талаар манай станок юушье хэжэ шадаха» гэжэ советскэ инженер харюусаа.

Тиихэдэнь Америкын инженер Сэм Ратмановский иигэжэ хэлээ: «Би нэгэ шудхамал таанадта асаржа үгэхэб, тэрэниие бидэнэр болбосоруулан заһажа ядаһан байлабди. Таанадай туршаад үзэхые бидэнэр хүсэхэ байнабди».

Хэдэн хоноод байхада американецууд энэ шудхамалаа асаржа үгөө.

Станогой дэргэдэ хүн зон олоор сугларлаад, Америкын инженернүүдэй болон совет мэргэжэлтэдэй хоорондоо хөөрэлдэхые бултадаа анхаралтайгаар ажаглажа байбад. Хэдэн минутын үнгэрөөд байхада Валерий Соловов Америкын инженернүүдтэ бэлэн болгогдоһон деталь барюулаа. Тэдэнэр ехээр гайхашоо. «Иимэ түргэнөөр бэлэн болошобо гээшэ гү?» гэлдэн тэдэнэр гайхалаа мэдүүлһэн байна. Энэ деталиие тэндэ сугларагшад бултадаа гартаа абажа хараһан байна. «Ехэл гайхалтай байна даа, өөһэдынгөө нюдөөр хараагүйдөө таанад энэ шудхамалые болбосоруулжа шадаха байнат гэжэ бидэ этигэхэгүй байгаабди» гээд Америкын мэргэжэлтэд мэдүүлээ.

Хоёр хоноод байхада, «Америкэн машинист» гэжэ журналда Сэм Ратмановскиин ехэ статья толилогдоһон байгаа. Автор советскэ станогуудые ехээр магтаһан, советскэ мэргэжэлтэдэй шадабарида үндэр сэгнэлтэ үгэһэн байна.

«Манай орондо проектыншье зохёогдоогүй, иимэ станок ородууд ухаалан зохёогоо. Хэрбээ тэрэниие манай һүүлшын стандартна станогуудтай жэшэхэ болоо һаа, энэ станок деталь бүтээхэ сагые 30 дахин бага болгохо байна. Яажашье һаань иимэ станок бүтээхэ талаар бидэнэр ородуудһаа һургаал абаха ёһотойбди» гэжэ тэрэ бэшээ.

«Кон отоматик компани» гэжэ компаниин түлөөлэгшэ Г. Джарард советскэ станогуудта үндэр сэгнэлтэ үгэһэн байна. «Танай промышленностьда ехэ дэбжэлтын болоһые бидэнэр һонирхонобди. Энээниие выставкэ дээрэ табигдаһан станогууд тон элеэр гэршэлэн харуулна» гэжэ тэрэ выставкын һайшаалай дэбтэртэ бэшэһэн байха юм.

Элүүрые хамгаалгын болон гэгээрэлэй бүлэгүүдтэ хододоо хүн олон байдаг. Эндэ үгэ буляалдаануудшье болодог. «Һуралсалай түлөө танайда түлөөһэ түлэнгүй үнэхөөрөө байжа болохо юм гү?» гэжэ иимэ хөөрэлдөөнүүдэй нэгэнэй үедэ бүлэг нүхэдтэеэ выставкэдэ ерэһэн Америкын студент-медик асууһан байна. Тиихэдэнь совет залуушуулай һуралсалай эрхэ байдал тухай, Советскэ Союзай дээдэ һургуулинуудта орохо гурим тухай стендист дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө. Тиихэдэнь студент иимэ ажаглалта хэһэн байна: «манайда тон ондоо юм. Жэшээлхэдэ, би һурахын тулада һуралсалһаа сүлөө сагтаа хүдэлхэ баатай болодогби. Теэдшье манай медицинскэ һургуулинуудта орохо гээшэ угаа бэрхэтэй. Юуб гэхэдэ, тон үсөөн студентнүүдые абадаг байна».

Советскэ медицинын һүүлэй туйлалтануудаар элүүрые хамгаалгын бүлэгтэ орогшод ехээр һонирходог байна. Нохойдо хоёрдохи зүрхэ табиһан советскэ хирург Владимир Демиховэй хүдэлмэри тухай хөөрэжэ үгэхые Америкын врачууд заабол гуйдаг байха юм. В. Демиховэй туршалганууд медицинэдэ эрид хубилалта хээ гэжэ Америкын врачууд тэмдэглэдэг байна.

Советскэ Союзай наукын, техникын, соёл культурын туйлалтануудые харуулһан выставкэнүүдые америкынхид тон ехээр һонирхоо. Табан неделиин турша соо гүрэнэй элитэ ажал-ябуулагшадһаа эхилээд, жиирэй хүдэлмэришэд болон алба хаагшад хүрэтэр—хамта нэгэ миллион шахуу хүн выставкэдэ ороһон байна. Орожо харагшадай диилэнхи олонхинь выставкэдэ, тэндэ табигдаһан экспонадуудта үндэр сэгнэлтэ үгэнэ.

В. Колокольников.

Н. С. Хрущевой США-да Д. Эйзенхауэрай СССР-тэ айлшалалсаха болоһон тухай Пакистанай радио иигэжэ мэдээсэнэ

КАРАЧИ, августын 5. (ТАСС). Карачиин радиогой мэдээсэһэнэй ёһоор, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой, США-гэй президент Эйзенхауэрай айлшалалсахаа байһан тухай мэдээсэлые Пакистан һайшаана гэжэ Пакистанай тусхай тушаалта хүнүүд үсэгэлдэр мэдүүлһэн байна. Энэ айлшалалсалга зүүн, баруун оронуудай хоорондохи харилсаае һайжаруулха бэзэ гэжэ найдажа байһан тухайгаа тэдэнэр мэдүүлгэ соогоо элирхэйлһэн байна.

Хиросимада болоһон аюулые дахяад тохёолдуулхагүйбди

ХИРОСИМА, августын 6. (**ТАСС-эй тусхай корр.**). Хиросима дээрэ Америкын авиациин атомна бомбо хаяһаар мүнөөдэр 14 жэл болобо. Энэ үдэр городой зон тон эртэ бодоһон байгаа. Бомбодолгын үедэ наһа барагшадай памятник городой центральна талмай дээрэ байдаг. Тэрэнэй дэргэдэ Хиросимын 30 гаран мянган хүн зон, атомна, водородно зэбсэг хорихын түлөө, бүү зэбсэг хуряахын түлөө уласхоорондын конференциин делегадууд үглөөгүүр эртэ суглараа.

Атомна бомбоһоо хохидон наһа барагшадай дурасхаалда зорюулагдан жэл бүри үнгэргэгдэдэг дурасхаалта ёһолол 8 часта эхилээ.

Городой мэр Хамаи памятнигай дэргэдэ ерэжэ, «Наһа барагшадай дэбтэрые» табина. Тиигээд атомна бомбоһоо хохидожо, наһа бараһан олон түмэн хүнүүдэй нэрэнүүд дурсагдаа. Гэрэл туяаһаа болоһон үбшэнһөө уламжалан үнгэрһэн жэл соо наһа бараһан 183 хүнэй нэрэ энэ дэбтэртэ нэмэжэ бэшэгдэһэн байха юм. Удаань эб найрамдалай заншалта декларациие Хиросима городой мэр уншаа.

Атомна бомбоһоо хохидон наһа барагшадай дурасхаалда зорюулагдаһан энэ үдэр эб найрамдал хангаха уряатайгаар дэлхэйн бүмбэрсэгэй бүхы хүнүүдтэ үшөө дахин хандаха зуураа, энэ зорилго бэелүүлхээр шиидэнги байһанаа мэдүүлнэбди гэжэ тэрэ хэлээ.

Японой премьер-министрын, Японой парламентын хоёр палатын түрүүлэгшэнэрэй, Хиросимын городской болон префектуральна засагаархидай зүгһөө памятнигай дэргэдэ веногууд табигдаа.

14 жэлэй саада тээ 8 час 15 минутада Хиросима город дээрэ атомна бомбо тэһэрһэн юм. Эб найрамдалай парк соо байгшад минутын турша соо абяа аниргүй боложо зогсобо. Хонхонуудые сохилго болоно, сиренын абяан дуулдана. «Эб найрамдалай дуунай» аялган зэдэлнэ. Энэ үедэ хэдэн зуун гулабхаа өөдөө ниидэн гарана. «Эб найрамдалай аяншалгада» хабаадагшад, конференциин делегадууд, тэрэ тоодо советскэ делегациин гэшүүд памятнигай дэргэдэ ошожо веногуудые, ургамал баглаа сэсэгүүдые табина. Эб найрамдалай, ядерна зэбсэг хорихын түлөө Японой тэмсэлшэдэй «Атомна бомбо хаюулхагүйбди» гэһэн гимнын аялган талмай дээгүүр зэдэлнэ.

Удаань уласхоорондын конференциин делегадууд эб найрамдалай залда ошожо, конференциин зүбшэхэ зүйлэй асуудалнуудые саашань хэлсэжэ ороһон байна.

Африкын бэеэ даанхай оронуудай конференци

КАИР, августын 5. (ТАСС). Либериин ниислэл—Монровидэ Африкын бэеэ даанхай 9 ороной—Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын, Эфиопиин, Гвинейн, Тунисай, Ливиин, Мароккын, Суданай, Ганын, Либериин конференци нээгдээ. Алжирай Республикын саг зуурын правительствын делегаци конференци дээрэ мүн лэ байлсана.

Бэеэ даанхай байдалайнгаа түлөө Алжир арадай хэжэ байһан тэмсэлдэ, Сахарада ядерна туршалга хэхые Францийн һанаашалжа байһанда, Африкада үндэһэ яһанай илгаа гаргалгада, Африкын бэеэ даанхай болоогүй орон нютагуудай байдалда болон бусад асуудалнуудта конференцидэ хабаадагшад, олон тоото ажаглагшад, хэблэлэй түлөөлэгшэд гол анхаралаа хандуулна.

Либериин президент Уильям Табмэн үгэ хэлэхэдээ, баруун гүрэнүүдэй колониальна политикые, Африкын хүн зонние тэдэнэй мулжэдэг байһые шууд буруушаагаа. Урда-Африканска Союзда үндэһэ яһанай илгаа гаргалгада эсэргүү эрид шууд хэмжээнүүдые Африкын оронуудай конференци баталан абаха ёһотой гэжэ мэдүүлээ.

Алжирай асуудал тухай тогтоходоо, Алжиртахи колониальна дайн эб найрамдалай хэрэгтэ горьтойхон аюул тохёолдуулна гэжэ президент заагаа.

Атомна туршалга гээшэ бүхы хүн түрэлтэндэ ехэ аюултай хэрэг гэжэ харуулха зуураа, Сахарада атомна бомбо туршаха гэһэн һэдэлтые бидэнэр эрид шууд буруушаанабди гэжэ тэрэ хэлээ.

Табмэнэй һүүлээр, үгэ хэлэлгэ эхилжэ, Либериин, Ганын, Гвинейн, Алжирай Республикын саг зуурын правительствын делегацинуудые толгойлогшонор тэрээндэ хабаадаа.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции редактора —46-32. зам редактора—32-74. отв. секретаря —27-37. отделов: партийной жизни—34-05. сельского хозяйства и советского строительства—47-59. промышленности и транспорта, пропаганды, информации—35-14, культуры—24-74, писем и рабселькоров —40-49, отдел переводов, корректорская —35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н01111. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 5026